

**FOCUS: LEIPZIG
& PARIS**

Publicăm în această săptămână patru pagini de dosar dedicate
Tîrgurilor de Carte de la Paris și de la Leipzig.

ÎN » PAGINILE 4-7

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA DE IAȘI » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

NR. 121 » 31 martie – 6 aprilie 2007 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

**CIRCLUL NOSTRU
VĂ PREZINTĂ:**

Fețe de europeni

Lucian Dan Teodorovici

Despre prezența românească la Europafest 2007, ce a avut loc la Berlin cu ocazia împlinirii a 50 de ani de existență a Uniunii Europene.

ÎN » PAGINA 2

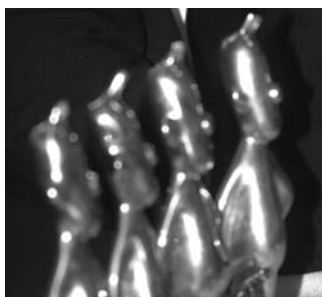

„Mad Days” la prima ediție

Andreea Archip

„Moldavian Advertising Days” a adus la Iași, pe lângă muzică, workshopuri pe teme de branding, fotografie și printuri neacceptate.

ÎN » PAGINA 3

Cinema-ul are premiu: Gopo

Florentina Ciuverca

Prima Gală a Premiilor Gopo n-a dat mari frisoane nominalizaților, la 12 filme, cît numără anul trecut.

ÎN » PAGINA 9

UN AN DE CHICK LIT
DETALII ÎN » PAGINA 8

ORDINUL „MERITUL CULTURAL” I-A FOST ÎNMÎNAT LA NEW YORK CELUI MAI TRADUS SCRITOR ROMÂN

Ceremonie pentru Norman Manea, cu Philip Roth și Orhan Pamuk

Scriitorului Norman Manea i s-a înmînat, în cadrul festiv, Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Comandor acordat de președintele României, Traian Băsescu, în prezența scriitorilor Philip Roth și Orhan Pamuk, precum și a lui Robert Silvers, redactor-șef al „New York Review of Books”, poate cea mai importantă publicație din lume dedicată cărții. Ceremonia a avut loc la New York, pe 26 martie. „Suplimentul de cultură” vă oferă declarații în exclusivitate ale lui Norman Manea, Philip Roth și Orhan Pamuk.

De la stînga la dreapta: Philip Roth, Norman Manea, Robert Silvers și Orhan Pamuk © Foto: Florin Tolas

NORMAN MANEA: „Drumul către acest eveniment a fost lung și contorsionat... Am avut parte deja, în lunga mea viață, de celebrări speciale, dar aceasta își are propria greutate și importanță”.

PHILIP ROTH: „Cred că cel mai important lucru pe care îl avem în comun este literatura. (...) Am știut din prima clipă că mă aflam în prezența unui om de esență literară... Este, în felul lui discret, un om de mare curaj”.

ORHAN PAMUK: „Sînt foarte fericit că i s-a oferit acest titlu (...) Sper ca și eu să mă bucur de aceeași apreciere din partea Turciei în viitor”.

CONTINUAREA ÎN » PAGINA 15

EDITORIAL

Să tot promovezi...

George Onofrei

Publicăm în această săptămână patru pagini de dosar dedicate Tîrgurilor de Carte de la Paris și de la Leipzig. Ambele „s-au bucurat” de prezențe românești. Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) a colaborat cu Institutul cultural român din Paris și Berlin, dar și cu Editura Polirom. MCC s-a angajat să asigure standul național, în vreme ce „componenta culturală” urma a fi pusă la punct de cei din urmă.

Faptul că autorii români încep să devină vizibili prin lecturi publice, prin pătrunderea „afară” cu volume, că străinii desfășoară programe precum „Les Belles Etrangères” sau „Les Belles Roumanies” nu pare să însemne prea mult pentru cei de la MCC. Cel puțin nu atunci cînd gîndesc (ce verb maiestuos!) un stand național (patrie, națiune, ce cuvinte mari!). Și în cazul Tîrgului de la Leipzig (unul mai modest, totuși), dar mai ales în acela al Salonului de Carte de la Paris, aspectul standului românesc se păstrează în limitele dictate de mobilierul standard oferit de organizatori.

Pentru alte două probleme esențiale nu s-a găsit mai deloc rezolvare în toți acești ani. Prima: vînzarea de carte. Pentru că MCC ar trebui să plătească TVA statului francez ori german în cazul în care ar dori să comercializeze din titlurile de la stand, comercianții n-au altă soluție decît să-și pună pofta în cui. Zice și ministrul Iorgulescu: „Mi se pare absurd să te duci la tîrg de carte și să nu poți vinde cărți”. Oare cine conduce ministerul care organizează standul? Bine că ajung și cele câteva volume expuse, de multe ori cîrate în spinare de un singur angajat al ministerului, cu taxiul de la avion la tîrg. A doua problemă: identitatea vizuală. Cu rare excepții (spre exemplu, în 2005, cînd Asociația Editorilor din România a fost organizator pentru Salonul de la Paris și a angajat un arhitect și a tipărit cataloage de prezentare), „promovarea” evenimentelor de către MCC se face cu afișe miniaturale și „pliante” din coli A4 împăturite.

Fete de europeni

O să mă abat puțin de la „ordinea de zi” a politicii românești, ba chiar și de la temele strict politice în general, pentru că un respiro e binevenit atît în ce mă privește, cît și, sînt convins, în ce vă privește.

Pentru mine, acest respiro s-a petrecut la doi pași de Poarta Brandenburg, în Berlin, pe 25 martie. Voi scrie deci despre sărbătoarea din Berlin, intitulată Europafest 2007, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de existență a Uniunii Europene, sărbătoare susținută de concerte desfășurate pe scena postată chiar lingă celebra poartă și de focurile de artificii inerente într-un asemenea moment.

Mai întii, o scurtă notă despre participarea României la eveniment. Punctul pozitiv: standul țării noastre, la doar cîțiva metri de scena din fața Porții Brandenburg. Un stand cu o poziție foarte bună deci, cu accent pe Sibiu – capitala culturală, cu o mulțime de vizitatori, cu câteva pliante bine realizate. Punctul negativ: același stand. Copleșit de ouă pascale, care păreau că vor să spună totul despre „specificul național”, deși nu erau cu nimic mai specifice decît aceleași ouă colorate care umplu supermarketurile germane și a căror „producție” nemțească e indubitabilă. Apoi, spațiul ocupat: dacă, de exemplu, Slovenia, cu care se învecina standul românesc, ocupa o suprafață dublă și oferea vizitatorilor o hartă mare, detaliată, a țării, cu principalele puncte de interes turistic, noi ne-am mulțumit, ca de obicei, cu un cort sufocant, în care vizitatorii aproape că nu puteau intra.

În ce privește participarea artistică la concertul maraton desfășurat în fața Porții Brandenburg, deși românii prezenți printre spectatori găseau că muzica formației Mahala Rai Banda nu era chiar reprezentativă pentru țara noastră,

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:
Lucian Dan TEODOROVICI

Standul românesc de la Poarta Brandenburg

trebuie remarcat măcar faptul că ne-am aflat printre invitați, alături de muzicieni din alte opt state europene: Germania, Polonia, Spania, Cehia, Marea Britanie, Danemarca, Italia și Franța. Cum n-am prins spectacolul trupei românești, desfășurat în jurul prînzului, nu pot spune decît că, avînd în vedere faptul că artiștii români s-au aflat într-o companie selectă, prezența lor e de salutat.

O mîndrie care s-a cam lipit și de noi

În fine, spectacolul de seară. Miniconcertul lui Joe Cocker, cel mai așteptat, firește, focurile de artificii, jocurile de lumini proiectate pe Poarta Brandenburg, în care numele României a apărut de mai multe ori, ceea ce a provocat, în spatele meu, o exclamație amuzantă a unui ardelean aflat printre

spectatorii care umpleau piața – „Ioi, nu credeam s-o trăiesc și pe asta!” – totul pe un fond de sărbătoare molipsitoare, cu cîrnați și bere, cu dansuri și aplauze, în care uitai de șabloane, de clișee, și îți venea să vorbești despre mîndria de a fi european, alături de toți ceilalți. O mîndrie care, de la 1 ianuarie, s-a cam lipit și de noi, dar pe care o conștientizăm mai ales cînd sîntem departe de țară.

Fără a avea legătură directă cu Europafest 2007, vreau să mai remarc ceea ce mi-au spus mai mulți români trăitori în Germania: după 1 ianuarie, televiziunile nemțești par să fi uitat înșel de reportajele cu copii ai străzii și cîini comunitari, prezentînd tot mai des fața cealaltă a României, una care îi surprinde pe străinii ce n-au ajuns încă în țara noastră. Astfel, germanii încep să audă despre Delta Dunării, încep să vadă că orașele românești nu au doar

» După momentul 1990, ratat complet în principal din cauza florilor sădite în Piața Universității de prietenii lui Ion Iliescu, momentul 2007 reprezintă a doua, poate cea mai importantă, șansă care i se acordă României de a se arăta cu adevărat europeană.

blocuri cenușii, total neprietenoase. Remarca asta vine să sublinieze un alt aspect al Europafest 2007, de la Berlin, pe scena căreia numele României s-a pomenit foarte des. Și mai ales vine să sublinieze un lucru care teoretic se știe, dar pe care îl surprinzi mult mai bine cînd îl simți în atmosfera de la fața locului: că, după momentul 1990, ratat complet în principal din cauza florilor sădite în Piața Universității de prietenii lui Ion Iliescu, momentul 2007 reprezintă a doua, poate cea mai importantă, șansă care i se acordă României de a se arăta cu adevărat europeană.

Ceea ce, firesc, măcar pentru final, mă atrage cu gîndul la politica noastră: de cînd am revenit acasă, am senzația că politicienii noștri pregătesc, cu o înconștientă asemănătoare cu cea din 1990, un alt tip de mineriadă. Una care se manifestă prin poziționarea spate în spate a premierului și a președintelui, ambii cu pistoalele în mînă, gata să se împuște între ei. Fără a fi însă nici unul, nici celălalt trăgători de elită, pericolul ca gloanțele politice să nimerească, la grămada, în noi, spectatori mai mult sau mai puțin vinovați, e foarte mare. Mai ales că zgomotul pe care îl fac e imposibil să nu se audă prin capitalele europene. Și atunci chiar că nu mai contează cine are „față de european” și cine nu.

PREMIUL SĂPTĂMÎNII

Cronicarul de teatru al „Suplimentului de cultură”, Mihaela Michailov, a scris, potrivit Uniunii Teatrale din România, cea mai bună piesă românească a anului 2006. *Complexul România* este, potrivit autoarei, o poveste despre doi colegi de clasă pe care Revoluția îi desparte. „Ce consider eu important este faptul că nu e un text despre o Românie complexată, așa cum poate să trădeze titlul, și nici despre o Românie mizeră, ci povestea unei Românie care poate merge mai departe, care se poate reconstrui”, a declarat Michailov. „Sînt niște puști, unul visează să ajungă comandant de unitate, exact momentul pe care l-a prins generația mea cînd eram pionieri și brusc am trecut de

partea cealaltă”, a adăugat autoarea. „Sînt redat aici frustrările copilărești, inocența și brutalitatea. Este o piesă despre inocența unei vîrste prinsă într-o Românie absolut aiuritoare. Revoluția ne-a deusolat, nu aveam acces la dimensiunea reală a faptelor. Îmi aduc aminte că am ieșit cu ai mei pe stradă, eram la Brașov, se trăgea îngrozitor și toată lumea fugea. Au fost minute întregi în care nu înțelegeam de ce fuge lumea cu atîta obstinație”, a povestit autoarea.

Mihaela Michailov a lucrat cu Radu Apostol la spectacolul lectură *Mi-e frică*, piesă premiată la concursul de dramaturgie DramAcum. Premiul pe care l-a cîștigat presupune și publicarea textului, la Editura Unitext. Distincția îi va fi acordată la Gala premiilor UNITER din 23 aprilie.

SUPLIMENTUL LUI JUP

În „zilele nebune”, străzile vorbesc

Lampioane roșii pe străzi vechi, biciclete înghețate, pereți plini cu reclame sau anunțuri cu vânzări, taxiuri grăbite și vieți furate preț de o clipă de obiectivul aparatului foto. Prima zi.

Andreea Archip

Îngeri din afara timpului, pastile cu glumițe mai mult sau mai puțin gustate, sloganuri pentru firme, fotografi-brand, născute pentru a muri în clipa următoare. Toate erau branduri neacceptate de firme-client și păstrate în vestiar, ca pe-o muncă în van, făcând obiectul expoziției din a doua seară.

Cartierul rezidențial al artei

„Mad Days”, primul eveniment cultural de publicitate, a adus la Iași săptămîna trecută, pe lângă muzică, workshopuri pe teme de branding, și elementele statice, fotografice și afiș, specifice unui demers publicitar. Palatul Culturii a primit pe 22 martie o expoziție de fotografie multiculturală, ca metaforă a unei comunicări între Europa și Asia. Artista Otilia Andrei a făcut „portretele” unor străzi, le-a surprins în neclintire sau mișcare și le-a adus la Iași sub denumirea de „Street Talk”.

„Protecția animalelor”, de la Kuala Lumpur, „Rembrandt” de la Amsterdam sau „Roghair”, Londra, au adus luminile și fascinația orașelor hiperaglomerate, care scapără culori vii ca în tablourile clasice. Toate fotografiile aveau preț „fix” între 55 și 95 de euro, pentru că „un artist nu negociază prețurile”, cum și-a anunțat în cerc restrîns Otilia Andrei, vizitatorii.

Hortensiu Aldea, cel care a prezentat expoziția „Street Talk”, s-a declarat intimidat de toate denumirile în engleză și cu formulări îndepărtate „de dulcele grai moldovenesc”. Acesta a elogiat „recidiva” artistei, pentru că este deja la a doua expoziție. „Sîntem impresionați de mediul inedit încărcat cu expresivitate artistică”, a spus Hortensiu Aldea. Luînd fotografiile pe rînd, acesta a concluzionat că aceste imagini nu puteau fi surprinse la noi pentru că în cartierele Tătărași sau Păcurari nu se găsesc lampioane roșii sau alte fineturi orientale. „Dacă punem în Tătărași lampioane, oricum n-o să se vîndă mai bine țuca, dar în Kuala Lumpur găsești sigur o mătasă”, a concluzionat acesta, după o privire panoramică pe fotografiile expuse. Artista a simțit să se justifice: „Am vrut să vă invit să călătoriți cu mine, să vedeți colțurile, locurile, străzile pe unde am fost și pe care le-am capturat cu aparatul fotografic”.

La un pahar de șampanie, din toate colțurile încăperii se auzea „Ce mișto” în fața bicicletelor înghețate, a familiei numeroase care burdușea un taxi, a animalelor protejate din Kuala Lumpur, a mall-ului prins într-o explozie de lumină. Toate au dezghețat limbile în discuții interminabile despre viață și prietenie, pentru că „arta nu este pentru oameni, e pentru personalități dezvoltate genetic”, după cum a specificat Hortensiu Aldea.

Branduri aproape de moarte

„Unaccepted print” a fost expoziția care a adunat „rușinea” firmelor de publicitate, proiectele în care s-a investit și care nu au fost pe placul clienților, sub forma „greșelilor erijate”, a unor „învățături de minte” în lumea brandingului. Și ceea ce nu se face în lumea publicității este un fel de bandă desenată care anunță Festivalul Internațional de Film sau sloganul „Tu cum te-ai gîndit să faci rost de bani” la un tîrg de job-uri. Nimeni nu a strîmbat din nas, dar organizatorii au recunoscut că puține firme au avut curajul să dea din casă, să accepte eșecul și să-și spună că în definitiv e o chestiune de gust. „Agențiile nu s-au prea îngremădit să-și prezinte ideile care n-au fost acceptate. Totuși, am strîns cîteva exemple interesante”, a spus Raluca Gavrilescu, una dintre organizatori. Și tot de la expoziția „brandurilor neacceptate” am aflat că pînă la forma finală a reclamei de la Versus, s-a mai trecut printr-o variantă, că nu prea ține la public o idee morbidă, precum mesajul „tu ce faci de Înviere, Costele”, prins ca plăcuță de identificare, la vreo morgă. Apoi, în aceeași registră, vizitatorii au mai putut vedea că „ham-ham egal wam-wam egal hau-hau”, în limbi diferite sau că „Simple gesture can help, as simple as a call”, toate asociate cu imagini create în laboratorul agențiilor publicitare. Pînă la a gusta din fursecuri, curioșii expoziției au găsit de admirat fotografiile și mesajele pe care unii poate chiar le-ar fi ales, dacă aveau firma lor. Și dezamăgirea neacceptării s-a tradus simplu prin numele evenimentului, pentru că e o lume nebulă, nebulă...

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Cu josu-n sus

La un moment dat încercam să strîng material pentru un mic îndreptar al traducătorului din engleză (proiect frumos, dar abandonat) și colindam forumurile de discuții ale traducătorilor. Există cîteva – în general bune, cu discuții aplicate, interesante și utile. Dar nu despre asta e vorba.

Browsînd eu site după site, am dat la un moment dat peste numele meu. Era comentat un post universitar (care nu se cîștigă pe viață!) obligă la performanță. Dar în România... Prin anii '50-'60 nu numai încădrarea, ci și admiterea la facultate era condiționată de dosarul de cadre. Mulți oameni valoroși, din familii educate, au fost excluși din sistem. Pe de altă parte, mulți incompetenți cu origine sănătoasă au fost propulsați în facultăți prin Partidul Comunist. Azi o parte din ei sînt prof. univ. dr. doc.

După 1989 haosul moral și axiologic a permis dezvoltarea unor rețele de pile și relații mult mai întinse decît ne-am putea imagina. Profesori universitari care plagiază sau își pun asistenții să le scrie lucrările, examene și titluri de doctor luate pe bani, rude și amici strecurăți în posturi universitare, lucrări de licență făcute pe principiul *copy-paste* – toate sînt realități bine-cunoscute și ne-sanctionate.

(Dar profesor universitar tot nu eram...)

Ca de obicei, jumătatea mea bună, Alina, m-a calmat „cu mijloacele specifice”, cum se spune în limba de lemn administrativă. Ceva însă tot mi-a rămas înfipt în minte, fiindcă era vorba de un automatism de gîndire pe care îl am și eu. De-ai aia și pun sub interogație. E vorba de ideea de autoritate absolută și exclusivă conferită de o funcție universitară. Și aici ajung, în sfîrșit, la adevărata problemă.

În cazul menționat mai sus s-ar putea spune că nu toți profesorii de la catedrele de limbi străine fac traduceri și, dintre cei ce traduc, nu toți o fac bine. Asta nu înseamnă că nu ar putea preda traductologie sau limbi străine. Teoria și practica sînt lucruri ușor diferite. La urma urmei, în România rareori scriitorii predau *creative writing*, iar în timpul studenției mele am învățat pedagogie școlară de la oameni care nu predaseră în viața lor într-o școală generală sau într-un liceu.

Problema e însă cu totul alta: oare autoritatea cadrelor universitare mai are astăzi acoperire ne-

» **Eu, care... în fine, fiecare om are puseuri de orgoliu, mai ales cînd competența îi e pusă la îndoială.**

condiționată? Sau a avut vreodată? În Statele Unite o astfel de întrebare nu-și avea rostul. Concurența acerbă pentru un post universitar (care nu se cîștigă pe viață!) obligă la performanță. Dar în România... Prin anii '50-'60 nu numai încădrarea, ci și admiterea la facultate era condiționată de dosarul de cadre. Mulți oameni valoroși, din familii educate, au fost excluși din sistem. Pe de altă parte, mulți incompetenți cu origine sănătoasă au fost propulsați în facultăți prin Partidul Comunist. Azi o parte din ei sînt prof. univ. dr. doc.

După 1989 haosul moral și axiologic a permis dezvoltarea unor rețele de pile și relații mult mai întinse decît ne-am putea imagina. Profesori universitari care plagiază sau își pun asistenții să le scrie lucrările, examene și titluri de doctor luate pe bani, rude și amici strecurăți în posturi universitare, lucrări de licență făcute pe principiul *copy-paste* – toate sînt realități bine-cunoscute și ne-sanctionate.

Însă autoritatea titlului academic rămîne. Cînd o pui la îndoială, lumea se miră: cum, un cadru universitar poate fi incompetent? Dar ce, s-a întors lumea pe dos?

Păi, nu. Din păcate, nu s-a întors. Am avut doar iluzia că s-a întîmplat așa. Aici e problema: stăm și pe mai departe cu *josu-n sus*. Titlul dă autoritate și competență și nu invers, cum ar fi normal. Există cadre universitare ce fac greșeli de ortografie inadmisibile în clasa a opta. Oameni care în Occident n-ar fi acceptați nici ca studenți de colegiu predau economie, istorie, drept constituțional și altele asemenea, conduc doctorate, comisii sau chiar universități.

Iar într-o zi, uitîndu-mă la televizor, vîd cum un profesor universitar de literatură declară ritos cam așa (citez aproximativ): „Afirmăția că literatura română nu are valoare universală e o tautologie. Desigur că are!” În consens cu distinsul doctor în Litere, zic și eu: Afirmăția că învățămîntul universitar românesc e la pămînt e o tautologie. Desigur că nu e la pămînt. E în aer.

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Croitoreasa-kamikaze în Țara lui Muc cel Mic

Știți cine este Manuela Golimbă? Perfect, nici eu nu știu prea bine. Însă, în deplină necunoștință de cauză, am aflat că această doamnă trăiește în Galați, e croitoreasă și divorțată. Iar doamna respectivă a dat, deunăzi, în judecată Guvernul pentru aminarea alegerilor europarlamentare. Am auzit-citit-văzut și că acest personaj ar fi un soi de nealță a Partidului Democrat în lupta sa seculară cu liberalii. Adică, spuneau acești fini teoreticieni, oameni buni, vă dați seama ce disperare e prin birourile celor care ne conduc, dacă acum apelează la o biată croitoreasă pentru a coase cu ață transparentă miștile premierului Tăriceanu?

Nu, nu trăim în Orwell, pentru că, acolo, nu mai aveai chiar nici o urmă de speranță. Dar nici pe Planeta Cațavencu, dat fiind că umorul degajat voluntar sau involuntar în ultima perioadă nu e decât unul de foarte proastă calitate. Ce-o fi cu doamna Golimbă nimeni nu cred că știe sigur. S-ar putea ca, în aceste momente, și dînsa să se întrebe lucrul ăsta. De ce-o fi doamna Golimbă dispusă să apară pe la parchete, tribunale și înalte curți? Scuzată fie-mi răutatea, oare s-au terminat invitațiile la celebritate din emisiunile cu povești adevărate? Doamnă Mihaela Tatu, politica vă fură targetul! Doamnă Andreea Marin-hi-hi-hi, aveți grijă, o să cadă Guvernul și vă pleacă stămiții spectatorilor pe la curți de justiție!

Știu, unii dintre dumneavoastră sînt tentați să-mi dea peste pix, crezînd că brusca ridicare din neant a acestei doamne din Galați e dovada vie a faptului că românul începe să se simtă responsabil de mersul țării. Însă, eu unul nu văd absolut nici o diferență între ceea

ce a făcut personajul de față și ceea ce reușește să comită, la ceas de talk-show, anticorpii din politică. Anticorpii sînt acele organisme vii cu rezultate politice neidentificabile, care aduc la coafură și costum și gel cu pinguii, consumă bateria de la laptop și celular pentru a apărea prin telefon, în direct și cu poză, sau pentru a-și fixa agenda în platourile emisiunilor. Absolut aleatoriu, îmi vin acum în minte nume precum Cristian Boureanu, Crin Antonescu, Bogdan Ciucă, Elena Udrea. Niște „fast-thinkers”, vorba cuiva, care vorbesc fluent despre orice, dar nu-ți aduci aminte de vreun proiect politic important care să-i legitimeze. Cînd clasa politică e pe patul de spital și i se administrează aiurea antibiotice, anticorpii devin priapici și se rătoiesc la agenții considerați infecțioși. Și nu e nevoie decât de cițiva stropi de salivă aruncați înapoi adversar, care ajung prin rîcoșeu și-n populație, pentru a contamina și „boborul”. Doamnelor și domnilor mai sus-menționați sînt egali cu ei înșiși și perfect congruenți cu doamna Golimbă. Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem o țară transformată în reality-show, unde modelul de succes, cu mare priză la public, nu e legitimat prin competențele profesionale. Nu! Modelul popular e figura lui Muc cel Mic, căutătorul de comori cu toiag magic, care se deplasează cu viteză peste obstacolele înfîlinate.

Idealul românesc e perechea de conduri orientale, „tunați” cu ABS și motor diesel. Trăim vremuri de basm, iar fiecare nouă zi începe, mai nou, cu: „Într-o frumoasă după-amiază, califul din Bagdad ședea în tîhnă, cu picioarele încrucișate pe divan, cînd...”

Lucian Dan Teodorovici a mers la Leipzig împreună cu doi dintre autorii colecției pe care o coordonează la Polirom: Florin Lăzărescu și Dan Lungu

Leipzig citește!

Deși sînt, în fond, incomparabile prin ceea ce își propun, e greu să nu faci, încă din start, o paralelă între Tîrgul de Carte de la Leipzig și cel din Frankfurt. Îți impune asta măcar faptul că unul reprezintă fala vestului Germaniei în domeniul cărții, iar celălalt, a estului, a fostei RDG.

Lucian Dan Teodorovici

Aș spune mai tîrziu că Tîrgul de Carte de la Leipzig, desfășurat între 22 și 25 martie, nu e atît de covîșitor, prin spațiul pe care îl ocupă, precum cel din Frankfurt.

Leipziger Buchmesse poate fi vizitat, dacă ești foarte hotărît, într-o singură zi. Pentru Frankfurter Buchmesse, ai nevoie de picioare sănătoase și de vreo două sau poate chiar trei zile pentru a putea spune că ai trecut pe la toate standurile. În același timp, la tîrgul din estul Germaniei, atmosfera e cumva mai molcomă, mai lentă, n-ai impresia că oamenii din jurul tău apleagă încontinuu pentru a mai purta o discuție „editorială”, pentru a mai încheia un contract și așa mai departe. Cu alte cuvinte, Leipzig pare mai prietenos, mai ales pentru scriitori. Și asta pentru că aproape la fiecare stand, aproape în fiecare forum, aproape în fiecare moment se produce un eveniment la care prim-planul îl au scriitorii.

Iar despre scriitorii noștri care au lecturat la Leipzig, numai de bine. Nu doar pentru că-s ai noștri, ci și pentru că prezența acestora nu a trecut neobservată – cărțile lor au stîrnit interesul, ei au acordat interviuri atît reprezentanților presei românești veniți la Leipzig, cît și unor reprezentanți ai presei germane. A fost al doilea an consecutiv în care proiectul „Votează literatura tînră!”, inițiat în 2004 de Editura Polirom și concretizat editorial prin colecția „Ego. Proză”, a primit invitația Ministerului Culturii pentru a se prezenta în fața publi-

cului german și nu numai. Anul acesta, au participat prozatorii Florin Lăzărescu și Dan Lungu, cu lecturi din romanele *Trimisul nostru special*, respectiv *Raiul găinilor*. Și, de vreme ce despre succes se poate vorbi, în prima fază ulterioară încheierii unui tîrg de carte, raportîndu-ne în primul rînd la reacția spectatorilor și la felicitările primite după lecturi, deci la interesul imediat stîrnit de autori, atît Florin, cît și Dan au motive să-și considere lecturile un succes.

„Cînd apare romanul în germană?”

Proiectul desfășurat sub genericul „Votează literatura tînră!” a fost dublat de invitații Institutului Cultural Român „Titu Maiorescu” din Berlin, Adela Greceanu și din nou Florin Lăzărescu, ale căror lecturi din cadrul forumului „Kleine Sprachen, grosse Literaturen/ Limbi mici, literaturi mari” au avut o notă specială prin faptul că s-au desfășurat în tandem cu cite un scriitor dintr-o altă țară europeană, fiind urmate de discuții menite să contureze atît asemănările, cît și deosebirile dintre literaturi. Astfel, Adela Greceanu, care a prezentat un fragment dintr-un roman încă în lucru, a citit alături de poeta Christiana Avramidou din Cipru, iar Florin Lăzărescu, alături de Krisztián Gregso din Ungaria. Atît lectura Adelei, cît și cea a lui Florin, trebuie să o spun chiar dacă remarcă nu e una tocmai în ton cu scopul evenimentului, au primit o atenție specială,

întrebările publicului fiindu-le adresate cu precădere celor doi autori români. În fine, pentru a întregi tabloul participării românești, trebuie (re)marcată și lectura doamnei Grete Tartler din volumul *Cele mai frumoase poezii de dragoste*, pe care doamna sa l-a tradus în română.

Dincolo de program însă, care, fără a surprinde atmosfera, nu poate decât să confirme aici desfășurarea evenimentelor, rămîne ceea ce subliniam încă de la început că îți oferă Tîrgul de Carte de la Leipzig: posibilitatea, în special pentru autori, de a se înfîlți cu alți scriitori din țări europene, în special estice, cu editori și cu un gen de public pe care îl cunoști mai puțin. Și, mai ales, cu diverse mirări, pe care le-am remarcat și anul trecut: „Cum, se scrie atît de bine în România?”; „Cînd apare romanul în germană?” etc. Iar într-un oraș unde, aproape pe fiecare stradă, găsești cite un panou mare pe care scrie „Leipzig liest” (Leipzig citește), mirările și interesul manifestat capătă parcă o tușă în plus.

SCRIITORUL DAN LUNGU:

Nu e un handicap să scrii despre România, dar nici un avantaj

Lectura dumneavoastră publică de la Leipzig este considerată o reușită importantă a acestui „turneu” cu literatura tânără. Ce s-a întâmplat acolo, mai exact?

S-a întâmplat ceva incredibil din punctul meu de vedere: deși mai era doar o oră pînă la închiderea târgului, lectura a reușit să adune 50 de persoane. Asta în condițiile în care, chiar în timpul târgului, am văzut nu puține manifestări cu patru, cinci sau zece oameni. Succesul se datorează unei traduceri foarte bune și a unei lecturi magistrale făcute de Joscha Remus. Vocea și interpretarea lui efectiv atrăgeau oamenii de la standurile din preajmă, ținându-i captivi pînă la sfîrșitul lecturii. Vă garantez că nu e deloc puțin lucru...

Aveți deja experiență în a vă prezenta publicului străin. Care este reacția acestuia, cum percepe acesta teme românești?

În cazul lecturii de care vorbim, unii zîmbeau, iar alții rideau cu lacrimi. Eu cred că sala a reacționat foarte bine. Am avut încă o dată dovada că experiența românească nu e atît de particulară și de incomprehensibilă pentru „ceilați”, așa cum avem tendința să ne plîngem... Apoi publicul nu este uniform,

nu-i o bucată de unt despre care putem spune ce culoare și ce gust are; e, în realitate, foarte eterogen. Unii apreciază tema (familiară sau, dimpotrivă, exotica), alții stilul, iar alții personajele cu care se pot identifica sau valorile morale transmise de un text. Nu există o rețetă a receptării. Tot ce pot să spun este că nu cred că e un handicap să scrii despre România, după cum nu e nici un avantaj...

Alexandru Calinescu, prezent de curînd la Luxemburg, vorbea despre un anumit exotism degajat de autorii români. Vă simțiți un exotic printre francezi sau germani?

N-aș putea spune asta. Mă simt doar diferit (ca autor), ceea ce e reconfortant. Identitatea, fie ea artistică sau socială, e un proces subtil, nu un „lucru”; un proces de combinare, într-o alchimie personală, a „asemănărilor” și „diferențelor”. Autorii din Vest au probleme mari să se diferențieze unii de alții; noi, cei din Est, avem un capital de „diferențe”, venit dintr-o istorie și un set de experiențe particulare, care poate lua cititorul străin prin surprindere. În ce mă privește, nu-mi propun deloc să fiu exotic, ci doar să fiu eu însumi – altfel nici n-aș putea scrie...

Citîți și textul lui Florin Lăzărescu din pagina 16

O EXPERIENȚĂ COMUNĂ NU ÎNSEAMNĂ LOCURI COMUNE

De curînd, v-a apărut un roman scris parțial special pentru publicul de afară – Sînt o babă comunistă! Cum credeți că va primi publicul francez o a doua carte a dumneavoastră, cu multe locuri comune pentru cititorul de aici (și din acest motiv, poate, „nepotrivită”)?

E un roman în care am încercat, printre altele, să fac comprehensibilă experiența comunismului și pentru cineva care nu a trăit-o. În acest sens, el se adresează publicului de afară în aceeași măsură în care se adresează și publicului tânăr din România. Aș spune că o experiență comună nu înseamnă locuri comune. E drept că în unele zone lucrez cu clișeele epocii, dar acestea nu sînt decît materie primă pentru ceva mai complex, pentru o construcție mai sofisticată, pe care un ochi profesionist o poate vedea cu ușurință. Utilizez clișeele în aceeași manieră în care artiștii vizuali postmoderni folosesc kitsch-ul. În fine, nu cred că e cazul să mă explic prea mult.

Cred că *Sînt o babă comunistă!* se va bucura de o receptare cel puțin la fel de bună ca și *Raiul găinilor*. Cartea a ajuns deja pe mîna mai multor traducători nativi străini care o găsesc incitantă și surprinzătoare, plăcută la lectură și bine scrisă. Eu sînt foarte optimist, căci semnalele primite din partea lor sînt pozitive. Faptul că romanul a împărțit critica românească în două nu poate decît să mă bucure. Asta înseamnă că a picat într-o zonă estetică ce „împarte apele” în gustul criticilor români, într-o zonă sensibilă, capabilă să marcheze diferențe.

Centrul Național al Dansului

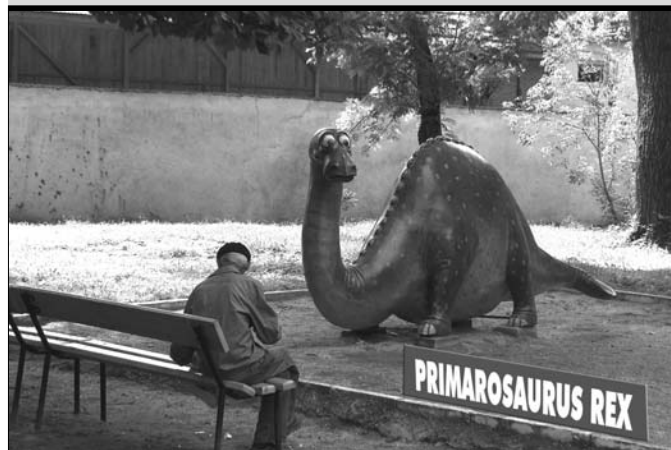
suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: + 40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

Centrul Național al Dansului

alternativ 24FUN Suplementul de Cultură HotNews cafe deko

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

Cartea care aduce

Nu știu de ce am ajuns la Salonul de Carte de la Paris. Oricum, orașul însuși e o bibliotecă imensă, așa că acest Salon nu face decât să strângă, destul de interesant, toate direcțiile din cultura scrisă. Nu e un eveniment impresionant, dar nici nu deranjează. Mai degrabă e mai incitant pentru designeri decât pentru cititori. Sau și pentru cititorii care delocalizează lectura de pe hîrtie și din pat pe un alt suport și în alte spații.

Constantin Vică

Ajuns la a 27-a ediție, între 23 și 27 martie, Salonul de Carte de la Paris încearcă să împacă diferențele dintre centru și provincie. Sau cele dintre cultura de salon și cultura alternativă. Sau cele dintre bătrîni și copii. Chiar și cele dintre Franța („excepția culturală”) și atît de consumista cultură capitalistă. Construit, inevitabil, în jurul marilor edituri, Salonul propune și marginalilor căi de prezentare. Dacă în mijlocul spațiului se aflau de la Gallimard, Seuil la Grasset și Flammarion (cu o Hachette destul de discretă), restul zonei de expunere era împărțit între regiunile franceze, invitații străini sau tot felul de edituri obscure. De la Anna Gavalda picai direct în spațiul rezervat poeziei (de către Centrul Național al Cărții), iar de la studioul Radio France săream în cine știe ce conferință africano-islandeză din spațiul Agora. O amestecătură digerabilă, dar un

Standul românesc din 2005. Organizator: Asociația Editorilor din România

pic haotică. Și în fruntea acestei povești boobywoodiene de dragoste, amor și sentiment între carte și lector tronează tocmai invitatul special: India.

Rețele sociale și cărți intimplătoare

Cine vine la Salon să-și ia cărți, își ia teapă. Din mai multe motive: reduceri nu sînt (parțial și din cauza unei legi care protejează prețul unic al cărții în defavoarea cititorilor), unele edituri uită să-și aducă toc-

mai aparițiile recente (e cazul P.U.F.), alte edituri nu acceptă plata cu cardul (în România nici măcar terminale electronice nu-s!), iar standurile care te interesează sînt blocate de cozi imense la autografe. Unele edituri au organizat un fel de cuști speciale pentru autori (pe extremitățile standurilor), iar oamenii se pozuu cu ei ca la urs. Altele au adus gardurile din mai '68 pentru a organiza zilele autografelor. Și totul la începutul campaniei electorale, deci din tîrg nu avea cum să lipsească politica. Astfel Se-

golene, Bayrou și Sarkozy (*update*: în carne și oase au fost doar Bové și Bayrou) dansau între cărți sau explicau viitorul de aur al Republicii, iar în spațiul special amenajat numit Terasa Politică, cercetători și jurnaliști se întrebau cît va mai ține capitalismul ăsta barbar.

Desigur, tema a fost „politica cărților” (evitați voi cacofonia dacă reușiți), și uite-așa genul thriller (*c'est à dire polar*) sau geopolitica pe Internet au repornit lupta de clasă. Dar lucrurile nu sînt așa bătute în cuie, astfel încît s-a discutat și fenomenul *bookcrossing*, adică a lăsa

cîte o carte în locuri publice astfel încît alți cititori s-o poată lua, citi și da mai departe. Un fel de web 2.0 pentru carte, cu rețele nevăzute, dar și cu principii clare, revoluționare, ca-n manifestele comuniste: citește și dă mai departe! Fix în săptămîna cînd și pe blogosfera românească apare primul site de profil. Deci ne-am conectat odată cu țara soră, Franța.

Trecem repede peste

Nu același lucru se poate spune despre standul României. Nu era penibil, era doar inutil. Cărți la vânzare: doar cele comandate de ICR Paris editurilor franceze; afișe prăpădite (benzi de scotch peste nume care nu apar, foi lipite cu alte nume), design zero. Și un catalog foaie A4 împăturită. În care apărăm francofonia vorbind românește, după cum scria N. Manolescu. În plin Sibiu 2007, Capitală Culturală a Europei, un afiș minuscul, mai mult ascuns decît vizibil, anunța fenomenul. E ceva de neînțeles cum avînd cele mai multe evenimente la Salon (după invitatul special, India), standul arăta mai rău ca la București. Și cum două ministere (MCC și MAE) plus o asociație (AER) și ICR nu se pot coordona deloc. După 17 ani de aventuri europene, facem și noi ce putem, nu? Chiar lingă standul românesc, Polonia îți prezenta brandul cultural eficient. Și ei nici Sibiu nu aveau și nici vreun premiu Médicis în ultimul an.

ZOOM ROUMANIE

Dan Coman, Răzvan Țupa și Claudiu Komartin

Se putea Salon de Carte fără poezie românească? Se putea, dar ar fi fost mai puțin interesant. Sîmbătă, 24 martie, într-una din sălile de conferință ale Salonului, ICR Paris a adus cinci poeți tineri români (Linda Maria Baros, Dan Coman, Claudiu Komartin, Cosmin Perța și Răzvan Țupa) să citească împreună cu cinci poeți francezi (Sophie Loizeau, Christophe Manon, Pascale Petit, Samuel Rochery și Romain Verger). O lectură realizată parțial în franceză, parțial în română, din care fiecare a înțeles ce-a vrut. Sală plină, public amestecat. Un eveniment românesc unde nu s-a dormit și unde nimeni n-a ținut lungul discurs al crizei culturale. Ba dimpotrivă, poezii *casual* au citit relaxați, au mai și glumit, ar fi dat și autografe dacă erau cărți. Diferențele dintre ro și fr există, nu cele estetice neapărat, ci cele sociale: poetul român publică la edituri centrale (gen CR), cel francez la edituri specializate în poezie, deci marginale. Poetul român poate fi și redactor-șef de reviste, cel francez doctor în literatură. După o oră jumate am aplaudat frumos și ne-am întors la Salon. A fost ok pentru un gen așa exclusivist și aproape exclus din peisajul contemporan.

Luni, 26 martie, la Crém Caffé Royale, începînd cu ora 20, Editura Polirom a sărbătorit un an de la lansarea colecției „Chic“. Dedicată deopotrivă femeilor pasionate, dar și domnilor curioși, colecția include bestselleruri semnate de „doamnele chick lit-ului“ internațional: Helen Fielding, Sophie Kinsella, Lauren Weisberger, Marian Keyes, Allison Pearson ori Plum Sykes. „Suplimentul de cultură“ a solicitat atît o perspectivă „feminină“, cît și una „masculină“ asupra evenimentului.

Un an de chick lit

Cei mai chic bărbați, la mîna celor mai chic femei

Ana-Maria Onisei

Taberele. Doamne chic: Simona Kessler, Simona Tache, Simona Haraga, Mihaela Spîneanu, Oana Boca (în juriu) și Mihaela Rădulescu, amfitriona acestei aniversări. **Domnii chic:** Andrei Gheorghe, Vlad Craioveanu, Leonard Muha, Dan Sociu. Cei din urmă n-au avut încotro și au trebuit să facă față juriului feminin și să îndeplinească diverse sarcini. Altfel spus, să-și folosească abilitățile de comunicatori pentru a le convinge pe doamnele chic (personificate în eroinele principale ale unor romane din colecție) că merită să-și lase baltă toate „interesele“ și să meargă pe mîna lor. Fiecare scenariu parea aproape imposibil de îndeplinit. Cum să o convingi, de exemplu, pe Miranda Priestly, autoritatea fără scrupule a victimelor modei din romanul *Diavolul se îmbracă de la Prada*, să

renunțe la Festivalul Modei de la Paris pentru a veni la emisiunea ta?

Domnii cu ceva probleme de adaptare

Dincolo de misiunea imposibilă, important era măcar să te străduiești. Tocmai de aceea, am fost extrem de curioasă să văd cum se vor descurca domnii. Care, firește, au avut probleme „de adaptare“ a discursului. Andrei Gheorghe nu și-a lepădat hainele de macho și a pus placa „eu oricum merg la sigur“. Numai că n-a prea prins de data asta. Am fost de acord cu decizia juriului: abordarea lui Leonard Muha s-a dovedit potrivită. A obținut locul I cu un discurs coerent, seducător & convingător. Dan Sociu a fost fin, dar intimidat de prezența iubitei în sală. Un premiu special l-aș fi acordat totuși ultimului clasat: Vlad Craioveanu. Vocea de la Guerrilla își pregăti-

se câteva cuvinte pe o foaie, iar textul l-a citit Mihaela Rădulescu. În general, Vlad Craioveanu e un personaj inspirat, motiv pentru care nu am înțeles episodul cu „foița“.

Domnii au plecat de la eveniment „ierarhizați“, iar noi am rămas cu zîmbetele pe buze, gîndindu-ne că nu-i preferăm pe cei ipocriți, dar nici pe cei prost pregătiți.

» CHIC numără în prezent 16 titluri.

» Săptămîna aceasta apare un nou volum: *Divorțul perfect* de Francesca Clementis.

» Într-un an, din colecția „Chic“ s-au vîndut în jur de 200.000 de exemplare (locul I este ocupat de *Jurnalul lui Bridget Jones*, de Helen Fielding, cu 40.000 de exemplare).

» Model de „sarcină“: Bridget Jones este o tînără de 33 de ani, nesigură, autocritică, autostatisticiană a caloriilor, paharelor și țigărilor pe care le consumă. Convinge-o pe Bridget să renunțe la viața urbană, la job, la carieră și la singurii ei prieteni pentru a vă muta împreună la Păltiniș, unde tu să te apuci de plantat pruni, iar ea să continue să-și scrie jurnalul.

Unora le place șicul

R. Chiruță

Acum un an, odată cu lansarea colecției poliromiste „Chic“, mă certam cu două prietene despre utilitatea acestor cărți și calitatea cititoarelor lor. Ambele susțineau că mă înșel amaric, majoritatea cărților fiind bine scrise, fără prea mare profunzime, adevărat, dar nici nu își propun să fie. Și că unele oferă lecții bune de învățat.

Prima, la finalul filmului *Jurnalul lui Bridget Jones*, inspirat dintr-o carte din colecție, a plîns și n-a mai vorbit cu mine multă vreme fiindcă m-am dovedit prea insensibil. Cică „Chic“ vorbește, de fapt, „despre nesigurantă, frica de a fi singură, căutarea lui „the one“, după cum mi-a explicat a doua. Argumentele m-au mai domolit. Pînă la urmă, nu e chiar așa rău să citești un roman „Chic“, dacă nu faci numai asta și dacă păstrezi distanța regulamentară.

Băieții, pierduți ca niște copii scoși pe scenă

Totuși, trebuie să fac o mărturisire: nu am citit nici o carte din colecție, de aia, în perfectul stil românesc, mi-am permis să le critic. Dar argumentul meu suprem consider că rămîne valabil, chiar dacă acesta se referă doar la o chestiune de formă. Acest gen de literatură este denumită, în engleză, „chick lit“. Adică, pe-o românească mai de cartier, literatură pentru puicuțe. Cuuun? Păi, numai să știi asta și deja, ca fată, m-aș simți

jignită. Adică creatorii acestui gen recunosc din start, cu o sinceritate aproape fatală, care e „targetul“ acestor cărți?

În atare condiții, am fost luni la aniversarea unui an de la lansarea colecției „Chic“ de la Polirom. Cel mai mult de acolo mi-a plăcut de Andrei Gheorghe. Glumele sale bune, de data asta, au destins atmosfera, dar mai ales pe colegii lui de concurs, surprinzător de timorați pentru o adunare cu atît de multe „puicuțe“ frumoase, dintre care unele chiar vedete. Vlad Craioveanu, Dan Sociu, dar chiar și Leonard Muha, ceva mai debordant după ce a cîștigat, erau pierduți ca niște copii scoși pe scenă să spună o poezie, la grădiniță.

De partea cealaltă, ar fi nedrept să nu o amintesc pe Mihaela Rădulescu, care a fost cea mai vorbăreată dintre femei. Și ea, de data asta, bine a făcut.

Am văzut prin mulțime un microfon al MTV, venit acolo să relateze de la eveniment. Asta da performanță, să vezi printre videoclipuri o relatare cu cărți. Cum ar spune Andrei Gheorghe, dacă ar vrea, „Chic rulează“.

Omulețul Gopo face ordine în cinema-ul românesc

Prima Gală a Premiilor Gopo n-a dat mari frisoane nominalizaților, la 12 filme cît numără anul trecut, dar a mers șnur și a făcut ordine în ierarhiile din cinematografia românească.

Florentina Ciuverca

Cea dintîi ediție a Oscarurilor românești, desfășurată pe 26 martie, s-a întins elegant pe două ore și a funcționat aproape perfect. Singurele imperfecțiuni tehnice în care s-a poticnit au fost scurte microfonii. Invitații s-au arătat pe covorul roșu la timp, au degustat șampanie și pișcoturi la final, la mesele aranjate cu gust, și au avut discursuri mai firești decît cele auzite la Oscaruri. Totul s-a întîmplat într-un spațiu uitat al Bucureștiului, însă minunat decorat: Palatul Bragadiru. Pentru o primă ediție, Asociația pentru Promovarea Filmului Românesc (APFR), organizatorul TIFF-ului clujean, s-a achitat profesionist de sarcina pe care și-a asumat-o, aceea de a premia industria de film autohtonă. Urmind modelul marilor gale europene de gen, precum BAFTA (Marea Britanie), César (Franța) și Goya (Spania), APFR a instituit Premiile Gopo, după celebrul personaj creat de regizorul Ion Popescu-Gopo. Statueta din bronz a luat astfel forma Omulețului, în miinile artistului plastic Adrian Ilfoveanu.

Dorotheea a câștigat cu Ryna

„Mulțumesc CNC-ului meu, adică familiei mele”, a sunat ironic discursul lui Corneliu Porumboiu la primirea trofeului Gopo, după ce a mulțumit în prealabil „celor două pachete de țigări, celor două cești de cafea zilnice și soției mele, care ascultă varianta după varianta de scenariu”.

Lucian Pintilie și Victor Rebengiuc

A fost sau n-a fost? I-a adus regizorului vasluian cele mai rîvnite statuete Gopo, patru la număr: cel mai bun film, cea mai bună regie, cel mai bun scenariu și cel mai bun actor în rol principal – Ion Sapdaru. L-a secundat, tot cu patru premii, Cătălin Mitulescu, cu lungmetrajul *Cum mi-am petrecut sfîrșitul lumii*: pentru cele mai bune costume (Monica Răduță), cea mai bună scenografie (Daniel Răduță), cea mai bună muzică originală (Alexander Balănescu) și cel mai bun montaj (Cristina Ionescu).

Hirtia va fi albastră, în regia lui Radu Muntean, s-a ales cu două statuete: pentru cel mai bun actor în rol secundar (Andi Vasluianu) și cel mai bun sunet (Dragoș Stanomir). De două premii s-a bucurat și *Ryna*, în regia Ruxandrei Zenide: pentru cea mai bună acțiță în rol principal (Dorotheea Petre) și cea mai bună imagine (Marius Panduru). Lungmetrajului de debut al lui Tudor Giurgiu, *Legături bolnavicioase*, i-au revenit Premiul Publicului, pentru pelicula cu cei mai mulți spectatori în 2006 – circa 20.000 –, și un Gopo pentru cea mai bună acțiță în rol secundar (Cătălina Murgea).

„Înăra speranță” a filmului românesc a fost votată acțiță Mădălina Ghițescu, pentru rolul din *Marilena de la P7*, în regia lui Cristian Nemescu. La secțiunea documentar, a fost distins cu un Gopo *Hobița, coloana și tractorul*, regizat de Cornel Mihalache, iar la categoria Cel mai bun film european, a ieșit învingător *Volver*, al lui Pedro Almodovar. Și Radu Jude și-a adjudecat un nou premiu pentru *Lampa cu căciulă*, la secțiunea Scurtmetraj.

» Cu toate că anul trecut s-au produs doar 12 filme, inițiativa Galei a venit exact în momentul în care cinematografia autohtonă a ieșit în lume, grație noului val de regizori. După cum a rezumat și Giorgio Ficcarelli, delegat al Comisiei Europene, prezent la eveniment, „Gopo a venit firesc, la timp și e de bun augur”.

JURAȚII

„Cine a decis unde merg primele Oscaruri autohtone? După ce un juriu format din Cristina Corciovescu (critic de film), Vivi Drăgan Vasile (director de imagine), Nicolae Mărgineanu (regizor), Andrei Crețulescu (critic de film) și Marius Stănescu (actor) a stabilit nominalizații, circa 350 de profesioniști activi în cinema au desemnat, prin vot secret, câștigătorii. Toate opțiunile au fost centralizate de o firmă specializată, Direct Marketing Group. Premiile în bani au fost simbolice, pe măsura bugetului. Exceptînd trofeul pentru cel mai bun film, care a valorat 3.000 de euro, celelalte statuete au fost însoțite de un plic cu 1.000 de euro.

Corneliu Porumboiu, cel mai premiat cineast de anul acesta

Wonderful! pentru Pintilie

Personalitatea serii a fost Lucian Pintilie, căruia Victor Rebengiuc și Tudor Giurgiu i-au înmînat o statueta Gopo pentru întreaga operă. „Acum 10-15 secunde am trecut printr-un moment extrem de penibil. Cineva a venit la mine și s-a oferit să mă ajute să urc pe scenă. Care ești? Cine l-a pus? Ați văzut ce frumos am urcat singur?”, a glumit regizorul în vîrstă de 74 de ani. După o selecție de secvențe din cele 12 filme ale sale, începînd cu *Duminică la ora 6* (1965) și sfîrșind cu *Tertium non datur* (2005), sala l-a aplaudat îndelung, în picioare. *Wonderful!*, a încheiat Pintilie, după o savuroasă istorie cu țilc, citită de pe foile pregătite pentru un lung discurs.

La mese, după ce trecuseră puțin stînjiți de clasicul moment „Oscar” – poza lingă panoul Gopo – își beau șampania tinerii cinești nominalizați, alături de Nae Caranfil, Oana Pellea, Irina Schrotter, Andreea Raicu, Medeea Marinescu, Victor Rebengiuc, Daniela Nane și Andrei Zîncă, Mihai Călin, Lia Bugnar, Dragoș Buhagiar, Sergiu Nicolaescu, Dan Chișu sau Stere Gulea. Amfitrionul galei, transmise în direct de TVR 1, a fost Cătălin Ștefănescu.

UNITER TVR

Cu sprijinul

UNITER

GALA PREMIILOR UNITER

PREMIILE TEATRULUI ROMÂNESC PENTRU ANUL 2006

ediția a XV-a

LUNI, 23 APRILIE, SIBIU

în direct pe TVR1

www.uniter.ro

Radio România Cultural

UNIREA

Sponsori principali

Raiffeisen BANK

BCR

Sponsori

Poliflex

Parteneri speciali

CEC

BRD

Cu sprijinul

SHOPPING CENTER

LECTURI ÎNTRERUPT

Doris MIRONESCU

Amintiri din copilărie

La început au fost, evident, cărțile de colorat și cele cu poze. Tot chinându-mă să nimeresc cu creionul în interiorul conturilor, am început să recunosc literele. De aici mi s-a tras totul. Au urmat titlurile din „Scînteia”, pe care tata o primea acasă (abonament obligatoriu, prin fabrică!). Apoi literele mari de pe clădirile din drum: A-PRO-ZAR, PÎ-NE, A-LI-MEN-TA-RA. Nu erau prea multe litere împrejurul meu, și asta cred că m-a ambiționat. Am crezut că, dacă perseverez, la un moment dat se vor termina. Tristă iluzie...

Revista „Luminița” avea hîrtie proastă și făcea exces de culoarea galbenă. „Cutezătorii”, în schimb, era ilustrată cu o dezagustătoare sobrietate. Dar acolo se găseau reportaje pionieresti „de aventuri”, povești cu șefi de detașament în încurcături ideologice și, pe ultima pagină, un serial istoric de bandă desenată (cu 23 august, dar ce mai contează?). În schimb, experiența cu revista „Pif” a fost una dezamăgitoare. Puținele cuvinte franțuzești pe care le mai înțelegeam nu se articula în nici un fel cu firoasele interjecții: „Glop!”, „Slurp!” ș.a.m.d. Peste ani, cînd l-am auzit pe Patapievic declarînd într-o conferință că în copilărie devora colecția de „Pif”-uri, am simțit față de el o admirație amestecată cu spaimă.

Abecedarul nu m-a prea satisfăcut. Lecțiile păreau făcute pentru copii idioți. Nu le tăgăduiesc rostul pedagogic, dar ce poate înțelege un copil din stupefianta lecție „Ana are mere”? Cine e Ana? De unde a obținut fructele respective? Și ce are de gînd să facă cu ele în continuare? După părerea mea, marea problemă a abecedarelor dinainte de '90 nu era așezarea ideologică, proslăvirea partidului unic și a conducătorului iubit, ci debilitatea metodei pedagogice.

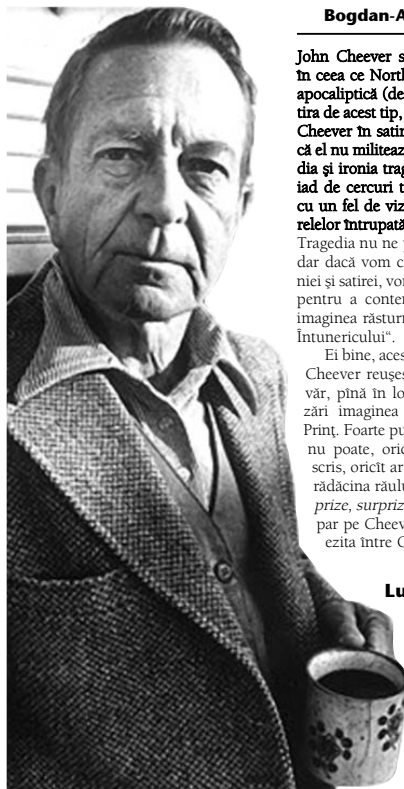
Învățai să citești, dar te dezvățai să gîndești omeneste. Sau gîndeai în litere și silabe, în grupuri de vocale și consoane: „GHEorGHIța are GHEte noi. AnGHEluță mă-nîncă înGHEțată”. Ceea ce era la fel de rău ca și cum te-ar fi pus să înveți poezii cu partidul.

În cele din urmă, am ajuns la colecția de *Basmе populare românești* a lui Petre Ispirescu. Un ocean de ficțiune pe care am pluit în voie, cînd pe spate, cînd pe burtă, citind textele la rînd și în diagonală, cu ochii întredeschii sau cu gura căscată de curiozitate. Acolo am dat peste *Croitorașul cel isteț sau țurloaiele blendei*, un basm de o cruzime fascinantă, aproape la fel de lipsită de înțeles ca sintagma din titlu: „țurloaiele blendei”. Cu nedesimulată plăcere am regăsit povestea într-un motto (bineînțeles ironic, dar cine știe?) la romanul postmodern din 2003 al lui O. Nîmigean, *Mortido*. Așa se nasc afinitățile.

De fapt altele au fost, totuși, lecturile „de bază” ale copilăriei mele. Bineînțeles, Delavrancea, cu ilizibilul *Neghinița*, literaturizat forțat, din care nu înțelegeam nimic. *Neculăița Minciună*, de (ascultați ce frumos sună!) I-oăni A-le-xăn-dru Bră-tescu Voi-nescu. *Din lumea celor care nu cuvîntă*, de Emil Gârleanu. Romanul sentimental cu aviatori al lui Victor Ion Popa, *Sfirlează cu fofează*. Jean Bart, cu nulele sale poporaniste, dar atipice prin plasarea lor prin porturile mediteraneene, unde mateloții plîng pe puntea vaporului, uscîndu-se de dorul satului lor mocănesc din Ardeal. Autorii din primele vacanțe de vară, de care îmi amintesc așa cum îi plăcea lui Geo Dumitrescu să-și amintească de „neuitatele femei din ultimele clase”. Și aceste lecturi, ignobile ca orice primă iubire, sînt acum obligat să nu le uit niciodată!

La naiba cu duhoarea lor, haaauuuu, haaauuuuu...!

Puțini știu că John Cheever a fost unul dintre cei mai mari scriitori ai secolului XX. N-am intenționat să-l parafrazez pe Ion Negoșescu, însă așa a ieșit și, ce s-o mai dau cotită, e adevărul gol-goluț. N-am știut nici eu lucrul acesta pînă în clipa în care unul dintre multipli draci ce mă vizitează nu m-a pus să citesc *Falconer*. După care am citit *Bullet Park, Oh, What a Paradise it Seems* și am intrat într-un teritoriu al groazei numit *Collected Stories*. Teritoriul din care, odată intrat, nu mai ieși în vecii vecilor...

Bogdan-Alexandru Stănescu

John Cheever se încadrează PERFECT în ceea ce Northrop Frye numea ironie apocaliptică (de fapt, el se referea la satira de acest tip, însă nu-l pot încadra pe Cheever în satiră – pentru simplul fapt că el nu militează pentru nimic): „Tragedia și ironia tragică ne introduc într-un iad de cercuri tot mai dese, culminînd cu un fel de viziune a rădăcinii tuturor relelor intrupată într-o formă personală. Tragedia nu ne poate duce mai departe, dar dacă vom continua cu mitosul ironiei și satirei, vom depăși un centru mort pentru a contempla în cele din urmă imaginea răsturnată a nobilului Prinț al Intumericului”.

Ei bine, acest alcoolice pe numele său Cheever reușește să te ducă, într-adevăr, pînă în locul din care poți întrezări imaginea răsturnată a nobilului Prinț. Foarte puțini reușesc: Dostoievski nu poate, oricite mii de pagini ar fi scris, oricît ar fi încercat să dezgroape rădăcina răului, tot derapează în *Surprize*, surprize: dacă aș vrea să-l compar pe Cheever cu un scriitor rus, aș ezita între Gogol și Bulgakov.

Lucrurile stau un pic altfel

Hai-deți să începem cu mucavaua: *Bullet Park* e un oraș sau, mai curînd, un fost oraș, actualmente o suburbie. Un fel de comuna Cățelu sau Glina, dacă doriți. În acest oraș

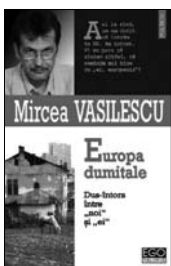
trăiesc oameni. Pînă aici totul este perfect. Moment în care naratorul o ia razna și începe să polemizeze cu un virtual adolescent intelectual care ar gîndi așa: „La naiba cu ipocrizia lor, la naiba cu lăudăroșenia lor, la naiba cu cărțile lor de credit, la naiba cu felul în care permit sălbăticia spiritului uman, la naiba cu imacularea lor, la naiba cu preacurvia lor și mai presus de orice să-i ia naiba pe toți pentru că au stors din viață toată puterea, duhoarea, culoarea și zelul care îi dau sens. Haa, haa, haa”.

Ei bine, aici vine Cheever și spune: lucrurile stau un pic altfel. Iată, de exemplu, cuplul monden X-Y. Sint prezenți la toate evenimentele, la toate petrecerile („strălucirea lor, ardoarea lor de ofițieri și serioasă”). Unde survine pliu! Întodeauna, unul dintre ei are ori o fractură, ori o vinătaie, ori ceva în genul ăsta. Cheever nu spune prea multe, însă, prin simpla descriere a unei dimineți obișnuite în cuplu, îți dai seama că cei doi sînt alcoolici. Treaba e că naratorul nu afirmă nimic de genul ăsta, el doar descrie „trezirea domnului Wickwire”, trezire ce se transformă, pe parcurs, din *awakening* în *wake*: pomînd de la copularea matinală (asemănătoare cu o fosgăială de viermi – „Înapoi în pat, își acoperă fața cu o pernă și zac amîndoi, gemînd tare. Apoi el trece pe partea ei de pat și se apucă de munca dură a iubirii care îi ține ocupați 20 de minute și îi lasă pe amîndoi cu o durere de cap paralizantă. El deja a pierdut trenurile de 8:11, 8:22, 8:30. Căfea, murmură și se scoală din pat încă o dată. Coboară scările la bucătărie. Trece pragul și scoate un alt strigăt de durere cînd vede sticlele goale de pe raftul de lîngă chiuvetă.”) și terminînd cu strigătul plin de durere al doamnei: aș vrea să fiu moartă.

Se aleg două familii

Deconstrucția lui Cheever ia mereu acest traseu oarecum „clasic” al ironiei apocaliptice: descrierea însoțită de afirmație și dărîmată prin introducerea unui element care subminează întreaga construcție. Și cam acesta e traseul întregului roman: un cadru mic burghez, de suburbie elegantă, pică prin executarea unei telescopări pline de cruzime. Se aleg două familii: una ce-i aparține domnului

SEMNAL

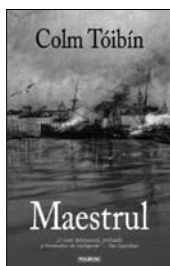

Mircea Vasilescu, *Europa dumitale. Dus-întors între „noi” și „ei”*, colecția „Ego. Publicistică”, Editura Polirom, 336 de pagini, 29,95

Volumul este alcătuit în urma unei selecții de articole apărute în ultimii ani în revista „Dilema Veche”, în cadrul rubricii „Europa dumitale” susținută săptămînal de Mircea Vasilescu. Cartea este compusă din cinci secțiuni: „Cu intelectualii înaintea”, „Și tot pe loc...”, „Negociați, negociați, tot va mai rămîne ceva...”, „Noi și-ai noștri”, „Ca la ei, la nimeni...”, „Între «noi» și «ei»”.

„Ani la rînd, ne-am dorit să intrăm în UE. Am intrat. Vi se pare că sîntem altfel, că semănăm mai bine cu «ei, europenii»?” (Mircea Vasilescu)

Din cuprins: Monologuri românești și dialog european • Intelectualii între discursul despre sine și comunicarea cu ceilalți • Niște rectori • Țuca euroseptici • Doi la sută?... • Eurosepticism? • Euromăndria • România a treia

Colm Tóibín, *Maestru*, ediție cartonată, traducere din limba engleză și note de Magda Teodorescu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 376 de pagini, 39,95 lei

Maestru (2004) a fost nominalizat la Man Booker Prize și distins cu IMPAC Prize, Los Angeles Times Novel of the Year Award și Prix du Meilleur Livre Etranger.

Romanul are în centru figura celui mai important romancier modern, Henry James, dar este departe de a fi o „biografie romanțată”. *Primum movens* este eșecul dramei *Guy Domville*. Cum își revine un scriitor bîntuit de spectrul falimentului său literar, cum îi va supraviețui? Iată povestea pe care o narează Colm Tóibín cu un remarcabil talent de restaurator. Romanul său nu dă explicații, nu caută motivații, ci pur și simplu istorisește. Într-o limbă cu inserții subtile din proza jameiană, drama unui auto-exilat, creionînd imaginea unui mare artist ajuns la maturitate.

Nailles (se pronunță precum cuiul), cealaltă, a recent mutatului în oraș Hammer. Cuiul și ciocanul.

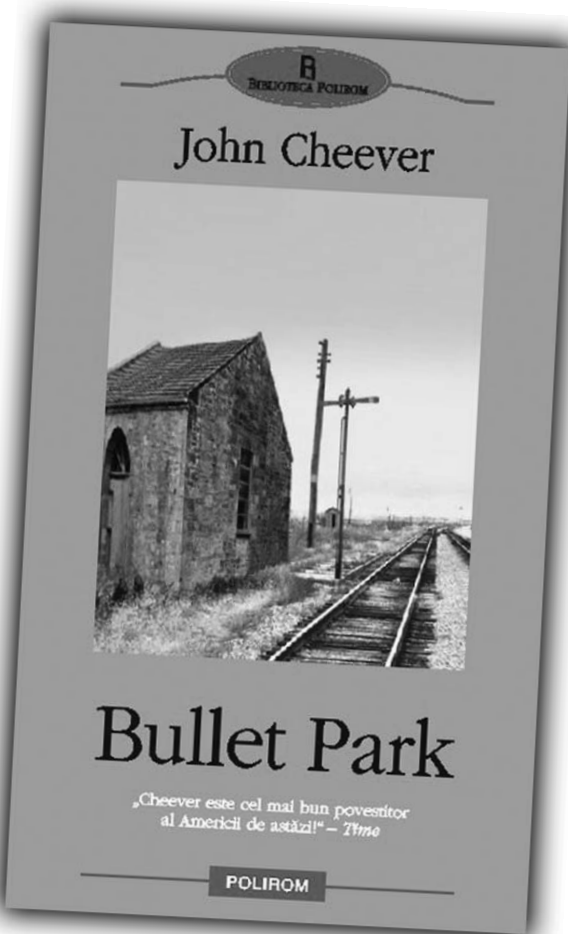
Domnul Cui e un prost (se citește inocent): își iubește nevasta la nebunie, e mort după ea. Viața lui se rezumă la starea de prostrație în care pică la vederea coapselor doamnei. A refuzat absolut toate ofertele de amantlic venite din partea văduvelor și divorțatelor din oraș. Doamna Cui, în schimb, n-ar fi dat cu piciorul unei asemenea oportunități, numai că variate sub-zeite lucrînd pentru Fortuna nu i-au îngăduit să se desrăbăleze. Domnul Cui e și el alcoolic. Nu vei afla asta decît numărînd paharele consumate în fiecare seară, pentru că Cheever nu-ți spune. Și doamna Cui le trage la măsă. Familia Cui are un copil. Un adolescent. Acest om în devenire o ia razna, în ciuda iubirii sufocante și urit mirositoare a familiei. De exemplu: omul e obsedat de televizor – domnul Cui se enervează, bea cîteva pahare, ia televizorul și îl sparge. Bun, faza a doua: tînărul se orientează spre sport, devine bun la fotbal, dar neglijează limba franceză. Este exclus din echipa liceului. Lipsește într-o noapte de acasă, după care își aduce cucerirea la masă: o văduvă de vreo 30 de ani pe care o regulase toată noaptea. Out.

Și, ca starea morbidă acumulată pe parcursul întregii prime părți să pară că se orientează undeva, tînărul cade într-o depresie profundă, refuză timp de o lună să se ridice din pat spunînd că e foarte trist. Îl va vindeca un guru.

Ce e extraordinar la Cheever e tocmai faptul că însoțește personajele la modul cel mai neutru cu putință, pentru a scăpa apoi un cuvînt, o replică absolut demențială, care dărîmă retroactiv. E, după părerea mea, de o mie de ori mai bun decît Palahniuk...

Partea a doua. Domnul Hammer, recent mutat în Bullet Park, posesor al unei biografii cel puțin tumultuoase (copil din flori, purtător al unui nume rezultat din trecerea pe sub fereastră a unui muncitor cu ciocan, depresiv, melancolic, alcoolic etc.), ajunge la concluzia că uciderea rituală, crucificarea cuiuva, ar aduce un mare plus spiritual omeniilor. Treabă care are adînci rădăcini în trecutul domnului Ciocan, mai exact în relația cu mama sa cea nebună și ex-socialistă...

Nu am de gînd să vă expun finalul. Mai potrivit mi se pare o declarație de-a lui Cheever în legătură cu personajele sale (multumesc, Wiki...): „Acesta sînt ultimii supraviețuitori ai unei generații de fumători înrăiți, ce trezeau lumea

la viață cu tusea lor matinală, care se îmbătau ciungă la cocktailuri după care dansau treburi ciudate cum ar fi «the Cleveland Chicken», care țineau cu durere după lucruri cum ar fi dragostea sau fericirea, își făceau vacanțele în Europa și credeau în zeități la fel de vechi ca ale mele sau ale tale, oricine ai fi tu”.

P.S.: Nu ratați episodul în care o broască țestoasă gigantică îl atacă pe Cui în propria grădină.

» John Cheever, *Bullet Park*, traducere din limba engleză și note de Ciprian Șiușlea, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2007

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

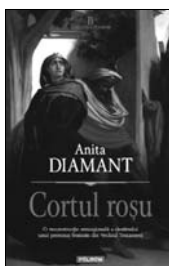
Emil BRUMARU

Și cînd mi se părea că nu mai pot scrie nimic...

Îmi reaminteam de anii petrecuți la Belcești, clasa a doua și-a treia, taică-meu fiind șef de haltă acolo, maică-mea învățătoare... Era pe timpul foametei. Noi venisem de la Ciceu, într-un vagon de marfă, cu de toate: saci cu făină de grîu și de porumb, un porc mostrosuș de gras (Gyula!), o purcică nervoasă, mereu încercînd să fugă prin sat (Roza!), un butoi de 100 de kilograme de țuică de prună, hălci de slănină afumată, cîrnați în untură, borcane cu marmeladă, nenumerate dulceturi, unele zahariste de-aftia așteptare și aminare... Mai cumpăraserăm și-o vacă, Lunaea (născută într-o zi de luni), se construiseră și-un grajd din scîndură proaspătă, parfumat ademenitor cu fin, împreună cu anexele aferente: porcine, găini, curci, giște... Apa o aduceam din vecini, de la Ghiță Alui Chelea; fîntina noastră se-nfundase cu gunoaie, secată de secetă, plină de cuburi de rîndunele îndrăznețe, de gingăniile oribile, cu picioroaie halucinante, ieșind pe ghizdurile sfărîmate anume să bage groaza în noi... În spatele haltei, pe-o parcelă de pămînt hrănăce, creșteau roșii fabuloase, strălucitoare, îmbrobionate de roua dimineții, contopindu-și colorile opulente cu cele ale amurgului curtenitor (pe atunci îmi închipuiam că amurgul e în-băcămîntea, ba chiar trupul unui vajnic cavalier sosit alene în preajma nopții spre-a profita îndelung, sub plăpumioară, de farmecele crăcănate ale Profirei, inubliabila servitoare din copilărie...), se coceau sferile zemoase, crăpate echivoc de preaplînul miezului înzepezit în suptușile mele obscene și tandre, comori păzite de mine, pios și vigilent, dintr-o colibă înjghebată umil din crengi rupte din copaci de pe marginea „zonei”. Mă văd și acum, trîntit pe burta pe un corvoraș luat de la bucătărie, într-o neverosimilă erecție infantilă, ferită dibaci în adăpostul frunzos de

soarele orbitor și de ochii părinților, pîndind pe deasupra unei cărți desfăcute voluptuos sub nas, *Robinson Crusoe*, alungînd gelos, tenace, răzbunător, găinile care trebuiau împiedicate să ciupească din carnea fragedă a tomatelor-fecioare... Veta, fiica dascălului extrem de prolific din Săndeni (cred că iscase vreo zece copii), venea și ea pe inserate, cînd se mulgea vaca... I se da o jumătate de găleată de lapte cald încă, aburînd... Dînsa era blondă, stîngace, stăvilindu-și cu greu clăia de păr legat c-o panglică boțită, mai mare cu vreo doi-trei ani decît mine, purtîndu-și cu sfială sîinii destul de umflați în aerul vesperal, propice atingerilor întîmplătoare, pe furiș, prin bluză cu năsturei albi; uneori, cînd cloceata magiunului în cazanele așezate pe pirostriei, ajuta și la în-vîrtitul lopeților în magma delicioasă, cu bulbuci... mă fascinau mișcările șoldurilor ei evazate în fusta ieftină de stambă... mă gîndeam la modul cel mai serios cum s-o răpesc și s-o sechestrez în podul haltei, unde erau alimentele și funiile de usturoi cu care aș fi legat-o de grinzi sau de horn... pentru a o supune... nici eu nu știam prea bine la ce, însă ameam de plăcere... Roșeața puternică a obrajilor m-a obsedat și în adolescență: Veta se îmbujora ori de cîte ori mă zărea, simțînd probabil, cu instinctul ei de fetișcană-femeie, c-o dezbrac în vis și-o „posed” în taină ca un bezmetic... Mult mai tîrziu, deja eram student, sau poate elev în ultimul an de liceu, la Iași, Veta a dormit o dată la noi... La fel de blondă, cu aceeași chică năvalnică, rotunjind inconștientă sîinii și coapse aparent invincibile, de fapt îmbietoare, supuse, fricoase, s-a trezit foarte devreme, s-a spălat pe față în lavoarul murdar, s-a îmbrăcat curățel, ascunsă de ușa deschisă a unui dulap, și a plecat să-și scoată niște acte...

SEMNAL

Anita Diamant, *Cortul roșu*, traducere din limba engleză, note și postfață de Luminița Marcu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 408 pagini, 27.95 lei

Cortul roșu este primul roman al autoarei, avînd la bază o muncă intensă de documentare și oferînd informații nu numai despre civilizația ebraică veterotestamentară, ci și despre obiceiurile și cultura altor populații antice. Tradus în peste 20 de limbi, volumul a fost selecționat pe lista celor mai bune romane ale ultimilor ani de către asociația independentă a librarilor americani și a devenit un bestseller mondial. Povestea Dinei, singura fiică a patriarhului Iacob, nu este nici pe departe cea mai cunoscută din *Vechiul Testament*. Nu se compară în nici un caz cu celebra *Cîntarea Cîntărilor*, nici măcar cu *Cartea lui Ruth* sau cu istoria lui Iona în pîntecele chitului. Anita Diamant a avut intuiția să aleagă din multimea de personaje care populează Biblia o femeie cu o apariție mai degrabă episodică, a cărei viață este, așa cum spune ea însăși în *Prolog*, „o mică paranteză între faimoasa poveste a tatălui meu, Iacob, și glorioasa cronică a fratelui meu, Iosif”.

John Fowles, *Magicianul*, traducere de Livia Deac și Mariana Chițoran, cu un cuvînt înainte al autorului, ediția a II-a revizuită, colecția „Biblioteca Polirom”. Seria de autor «John Fowles», Editura Polirom, 664 de pagini, 32.95 lei

Romanul a fost ecranizat în 1968 cu Michael Caine, Anthony Quinn și Candice Bergen în rolurile principale.

Plasată într-o insulă grecească, acțiunea romanului *Magicianul* pivotează în jurul tînărului profesor de engleză Nicholas Urfe, supus la un lung șir de încercări – prin spectaculoase jocuri cu măști și psihodrame în care abundă fantasmale erotice și manipularea istoriei – de către „magicianul” Conchis.

„Magicianul este o realizare literară de înaltă clasă.” (Anthony Burgess)

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

O amintire cu Ceaușescu

Stîrnit de excelentul roman al lui Dan Lungu, *Sînt o babă comunistă!*, mi-am adus aminte, zilele trecute, de un episod din timpul liceului care fusese acoperit de alte amintiri, mai luminoase.

Era într-o dimineață rece de toamnă, la o oră cînd soarele se întorse și dormea pe partea ailaltă. Se anunța o zi mohorîtă. Nu vedeai la zece metri în față și ceea ce zăream împrejur nu-ți făcea, ori-cum, nici o plăcere. Mergeam, infoliat și cald încă de somn, către liceul MF3 unde învățam. Dar nu către orele de clasă mă țiram, de această dată, ci spre o întrunire „civică”. Cu toată clasa și cu tot liceul, urma să merg la un miting spontan. Ceaușescu vizita nu știu ce uzină, iar noi trebuia să-l așteptăm pe marginea unui bulevard pentru a scanda urale entuziaste și a agita pancartele.

Mie îmi revenise un tablou cu Leana, frumoasă și distinsă ca ntotdeauna. Stilizarea babei sinistre atinsese în acel portret o culme a eficienței artistic-ideologice; așa cum în toate tablourile lui Ceaușescu un geniu al aranjamentului îl făcea, invariabil, frumos, nobil și mindru. Într-o ureche, dar neînfricat.

Ne-am înconolat și am pornit, cu pancartele în spinare, către obiectivul nostru bulevardier. Am început să ne dezmoșțim și să facem chiar bancuri (la 15 ani, risul vine repede, cu și fără motiv), iar cînd soarele, totuși, a răsărit, ne-am zis cu toții că avem pînă la urmă o zi pe cinste. Ne-am ales cu niște tablouri penibile, dar am scăpat de niște ore. Tîrful era fair.

Ajunși la destinație, am fost grupați de niște inși cu mutre tipice de securiști; și ni s-au dat in-

dicații pe cît de simple, pe atît de prețioase. La un semn, urma să scandăm o lozincă („Ceaușescu și poporul!”) și să înălțăm pancartele. Am făcut cîteva repetiții, factorii responsabili s-au declarat mulțumiți și s-au cărat, astfel că ne-am putut continua partidele de bancuri și tachiările reciproce cu colegele. Eu stăteam chiar în față, astfel că mereu trebuia să fac o semi-întoarcere ca să aud poantele din spate. Față de cozile înfiorătoare la lapte unde te vedeai împins, călcat, apostrofat în fiecare minut, aici era chiar bine.

Deodată, aerul a început să vibreze și instantaneu ni s-au alăturat responsabilii. Timpul s-a oprit, după care a început să curgă foarte repede. La zece metri în față mea a apărut, ca din pămînt, Ceaușescu. El. Îl priveam, ținîndu-i sus consoarta, și nu-mi venea să-mi cred ochilor. Acesta e Conducătorul? Priveam un omuleț cu figură ștearsă, cu pete pe obraji, cu ochii oboșiți de propria putere. O tovarășă a venit să-i ofere un buchet de flori. M-a frapat – de țin minte și azi – urarea pe care i-a făcut-o. Nu i-a spus nici „Ceaușescu și poporul!”, nici „Ceaușescu – P.C.R.!” (eternele lozinci de la Congrese), ci: „Să ne trăiți, domnule Președinte, să fiți sănătos! Vă iubim!”.

Acum, sigur că-l iubeam milioane de români... Dar de unde și pînă unde „Să fiți sănătos”? Adică – m-a fulgerat atunci o bucurie sălbatică – Ceaușescu ar putea fi bolnav? E o vorbă proastă sau e ceva adevărat în toată mascarada?

După un minut, totul s-a terminat. Ceaușescu a plecat, iar noi ne-am părăsit avanpostul și am făcut cale întoarsă. Aproape de MF3, trecătorii începuseră să facă ironii pe seama noastră. M-am înțeles cu un coleg și am pus-o pe frumoasa mea Elena cu fața către mîndrul lui Nicolae, astfel încît nimenei să nu mai vadă nimic.

Era în 1989. La sfîrșitul anului, cei doi aveau să fie impușcați. Securitatea „trecuse” de partea poporului.

» La zece metri în față mea a apărut, ca din pămînt, Ceaușescu. El. Îl priveam, ținîndu-i sus consoarta, și nu-mi venea să-mi cred ochilor. Acesta e Conducătorul? Priveam un omuleț cu figură ștearsă, cu pete pe obraji, cu ochii oboșiți de propria putere.

Tempus fugit – la plecarea unui prieten meloman

Puțini își vor fi mai amintind astăzi de istoricul româno-israelian Theodor Armon, o figură deosebită de om de cultură și caracter, emigrat cu ani în urmă din România în Israel și plecat de pe această lume de cîteva zile. Teddy, cum îi spuneam noi, prietenii – și m-am bucurat să fiu printre ei timp de aproape două decenii –, era și un mare meloman și colecționar de discuri.

A plecat însoțit de muzica lui Beethoven, după ce a reascultat *Simfonia a 9-a*, o muzică despre care mi-a scris nu o dată. „L-am reascultat săptămîna trecută pe Kempff, cu a doua integrală a sonatelor lui Beethoven. Cîtă concizie, eleganță și clasicitate!” – o scrisoare de acum vreo zece ani, 1997, an jubiliar Schubert. După festivalul aniversar de la Feldkirch, îmi scria din nou, de la Haifa, unde se retrăsese după decenii petrecute la Ierusalim, ca bibliotecar și istoric: „mi-am făcut și eu un mic festival Schubert, cu Dieskau, Schiff (Sonatele) și Lily Kraus (Impromptu-uri)”. Teddy era o figură aparte, cumpănită și inteligentă și nu puteai să nu-i dai dreptate. La o filipică în care pledeam în favoarea sonatelor schubertiene cu Alfred Brendel, Teddy îmi răspundea cu un calm implacabil: „Problema lui Schiff este o chestie de gust. Am sonatele și cu Brendel. Desigur, de un alt calibru”.

După un infarct, Teddy, retras, care tocmai își completea înregistrările verdieni cu ajutorul fiului său și al călătorilor acestuia prin lume, se mulțumea să-și asculte colecția ce conținea cele mai variate și neașteptate înregistrări, de la muzica preclasică la cea contemporană. „Cred că în faza actuală – îmi scria în ianuarie 1997 – mi-am încheiat cariera de achiziționare de discuri. Trăiesc din ceea ce am. Nu am decît să ascult cele 4 interpretări ale Flautului fermecat, de 10 ori, da, de 10 ori Variațiunile Diabelli și de 3 ori Arta fugii. Cummatul meu îmi zice: «măi, tu nu ești normal!». Era normal și, cu aceeași pasiune de colecționar la rîndul meu, îl înțelegeam prea bine. Era mai mult decît normal și un bun și prea modest istoric. Îmi scria tot atunci într-un post-scriptum: „Nu mi se cuvine titlul de Dr., căci nu îl am”. I s-ar fi cuvenit, fie și pentru contribuțiile sale tirzii de istorie contemporană despre relațiile româno-italiene.

Teddy nu făcea parte din acea categorie de israelieni care se plîngeau de viața muzicală insuficientă sau dezorganizată a țării sale. Poate o singură dată mi s-a plîns că Haifa era ultimul loc în care să-și poată completa colecția de

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

discuri, după anii mult mai faști petrecuți la Ierusalim.

Cine vrea să cunoască viața muzicală israeliană din anii '60-'70 are acum la dispoziție un volum masiv, publicat în regie proprie la Tel Aviv în 2004 și însumind cronicile muzicale redactate în limba română de Ruth Guttman Ben Zwi*.

Așa cum o povestește în cuvîntul înainte la volumul prefațat de dirijorul Mendi Rodan, Ruth Guttman a debutat la „Contemporanul” și la Radio București în 1956, pe cînd era încă studentă la secția de muzicologie a Conservatorului bucureștean. După ce a emigrat în Israel, a fost critic muzical al cotidianului de limbă română „Viața noastră”, directoare a activității muzicale la Muzeul Tel Aviv, cronicar muzical și corespondentă la ziarul de limbă ebraică „Ma'ariv” și „Hatzofe”.

Nu e greu de văzut din cronicile ei că nici unul dintre marii interpreți nu a lipsit din viața de concert israeliană, binecunoscută de evenimente ciclice cum au fost, unele sînt și astăzi, Festivalul Arthur Rubinstein, cel muzical anual de la Cesa-reca, săptămînilor muzicii israeliene sau stagiunea Filarmonicii israeliene. Deosebit de interesante, instructive chiar, sînt cronicile prezentînd aportul „alialelor” române, reprezentată în anii '70 de dirijori ca Mendi Rodan, Sergiu Comissiona sau

Eduard Lindenberg, de un pianist de talia lui Mîndru Katz, de soprana Judith Lazarovici și de numeroși alți instrumentiști ale căror nume, dacă ar fi să le însumez, ar umple spațiul acordat acestei rubrici.

Sînt multe lucruri de citit în acest volum care grupează în principal articole scrise între 1967 și 1978, cu un adaos scurt din ultimul deceniu al secolului al XX-lea, cîteva articole de tinerete și o comunicare răzleată de la sesiunea de comunicări a Festivalului „G. Enescu” din 2003. Între piesele ce mi-au atras atenția sînt cronica de concert la prestația lui Celibidache din 1970, parcursul lui Mîndru Katz, pianistul azi aproape și pe nedrept uitat de editorii de discuri, performanța unui Radu Aldulescu și Alfred Guttman și unul din extrem de rarele interviuri (unic de altfel în volum) date de Radu Lupu. O datare precisă a fiecărei cronici și un indice de nume ar fi fost cu siguranță utile pentru mai buna orientare a cititorului. Altfel, o oglindă a muzicii dintr-o țară a muzicii în care Teddy Armon, prietenul meu, a ocupat adesea fotoliul melomanului.

* Ruth Guttman Ben Zwi, *Tempus fugit. Scrieri despre muzică și muzicieni*, Tel Aviv, 2004, 616 p.

Labirintul lui Pan, în regia lui Guillermo del Toro, cu Maribel Verdú, Ariadna Gil și Ivana Baquero

Labirinturi și... alte aiureli

A dat o ploaie și iar s-au strîns multe filme. „Cronicarul nu mai pridgește”, ca să zic așa, și le oferă azi după o structură piramidală, de la filmele care merită coborînd spre cele care nu merită și spre alte aiureli.

Labirintul lui Pan/ El Laberinto del fauno, unul dintre vrfulurile anului trecut, te cerește din primele momente prin imaginea care îți sugerează neviolent că te ații într-o poveste. Verdele e verde, lumina irizează printre copaci, o insectă o urmărește pe fetița Ofelia și numai nu vorbește cu ea. Bucătăria e invadată apoi de raze ca mierea, poți trece prin zid desenind o ușă cu creta. Filmul lui Guillermo del Toro are, spre deosebire de cel oarecum similar al lui Terry Gilliam, *Tideland*, o mult mai mare înțelegere pentru copilărie și pentru magie și, bineînțeles, mult mai multă căldură. Nimic schizo-, parano- șamd aici, ci un basm desfășurat pe două planuri – cel imaginat, creat de fetița Ofelia, și cel real, în care Ofelia se mută în casa tatălui vitreg, un „mașter” care vinează partizani în Spania lui 1944. Cele două planuri comunică în permanență și se influențează reciproc, dar dincolo de aerul de tineri comuniști al partizanilor sau de prea vădită răutate a tatălui vitreg (pe care le-ar putea reproșa cineva), filmul capătă datorită scenariului, decupajului, imaginii etc. un aspect rotund și armonios și degajă ca o pline coaptă un fel de abur de candoare ce cu greu te lasă indiferent.

Requiem/ Requiem de Hans-Christian Schmidt e un film pe care neapărat trebuie să-l vedeți, chiar dacă titlul, regizorul, țara de origine (Germania) nu vă spun poate nimic. Filmul e inspirat din cazul real, din păcate, al unei studente din fosta RDG care era schizofrenică și pe care cei din jur au ajuns s-o creadă posedată. Filmul e inteligent și onest, nu atît pentru cum gradează acțiunea și intensitatea pînă la secvența așa-zisei exorcizări de la final, ci mai ales pentru că nu își aragă aere de judecător sau de atotcunosător. Adică nu merge nici pe varianta bolii, nici pe cea a posedării, dar le ia pe amîndouă în calcul, pipîndu-le cu kilograme de neînțelegere din partea anturajului astfel încît să ne dăm singuri seama că fiecare element a contribuit la desăvîrșirea tragediei. Fata a murit, ca și călugărița de la Tanacu, ca urmare a exorcizării. Demoul secolului XX e pînă la urmă lipsa de empatie, ca să nu zic de iubire.

300 – spectaculos, dar inspăimîntător în perfecțiunea lui tehnică

300. Eroii de la Termopile e un film care pe mine m-a speriat, pentru că perspectiva ecranului albastru și a dominației ordinatorilor mă face să mă gîndesc că viitorul cinematografului poate fi sumbru. De-acum înainte filmele or să fie perfecte, calculatorul va construi fără probleme orice decor, de la Termopile la constelația Orion, imaginea va fi prelucrată-saturată, desaturată etc. – la cele mai înalte standarde –, iar ridurile acto-

FILM

Iulia BLAGA

rilor, ălea care nu se acoperă cu fardul, se șterg tot cu ordinatorul. Aceste filme vor fi ca tinerele cu bani care își aranjează sinii, buzele, celulita, labele de gîscă. Astfel, *300* e un film care, poate mai mult decît *Sin City*, trece cinematograful pe alt nivel. E spectaculos, dar e inspăimîntător în perfecțiunea lui tehnică (despre asta putem vorbi, căci vorbim de *entertainment*, nu de un film de artă). Mie mi s-a părut că tot filmul se desfășoară sub un clopot de sticlă.

Ticăloșii de Șerban Marinescu, realizat cu sprijinul CNC, s-a bucurat de public îndestulat în primul weekend de premieră și mă întreb dacă a fost datorită articolelor laudative din unele ziare sau campaniei de la Realitatea TV sau pur și simplu, recurgînd din cele două, curiozității romanului de a vedea lumea politică denunțată pe ecran. Clopotul de sticlă e aici de alt soi, e ca un fel de seră unde s-au păstrat vechi mentalități (vezi și faptul că filmul se inspiră din romanul *Ciocoi noi cu bodyguard* al lui Dinu Săraru) și vechi clișee din filmele de după '89. Deși nu denunță, nu face portrete puternice, nu e real, *Ticăloșii* e emblematic pentru o cotitură în mentalitatea românească actuală, cînd reticențele, inhibițiile, jena dispar sub haina îndrăznirii pe care o dă democrația. Ne mai mirăm că Dinu Săraru scrie cărți despre ciocoi noi, iar Șerban Marinescu se inspiră mîndru din el? Nu m-ar mai mira ca peste două săptămîni să află că vreun torționar din închisorile comuniste vine la Nașul și e lăudat pentru realizările lui.

Despre supereroi și... alte aiureli/ Epic Movie mi se pare, prin contrast, mult mai onest, deși titlul românesc îl rezumă foarte bine.

PALINDROMAN

Serban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

— V-am lăsat să vă jucați destul, zise Vasile Elisav, din cale-afară de profesoral. De-ar fi avut un clopoțel, l-ar fi făcut să sune îndelung, făcîndu-și loazele să intre, cumînți, la clasă (cum se exprimă corpul didactic), din recreație.

— V-am mai rugat o dată, dom profesor, se răoi, Nora Aron, vexată, să n-o mai faceți pe profesorul cu noi!

— Ați uitat că tocmai ne jucam, cum dumneavoastră, de-a 2002, completă Carmen Carpen, în rimă (evident, involuntară), sau mai degrabă de-a „două mii d'oi”?

— Două mii d'oi is tot două mii d'oi, d'oriunde ai începe să le numeri, zise, puțin mai concesiv, domnul profesor Elisav.

— Ceea ce oierii se cam abțin să facă, adăugă, savantă, Carmen Carpen; dintr-o străveche superstiție, conform căreia, scrie René Guénon, inventarele n-ar fi de bun augur.

— Nici romii, zise Nora Aron, drept confirmare, nu suferă să fie numărați.

— Două mii d'oi is tot două mii d'oi, d'oriunde ai începe să le numeri, repetă Vasile Elisav, făcînd ureche surdă la ce spusese Carmen Carpen și la *addendum*-ul de ordin etnografic al colegei și amiceii sale.

— Numai să fie bine aliniate, adăugă Nora Aron, în zeflema, asemeni unui regiment ovin, și cu condiția ca numărătoarea să nu te, între timp, adoarmă.

— Două mii d'oi is tot două mii d'oi, d'oriunde ai începe să le numeri, repetă Vasile Elisav, făcînd ureche surdă la ce spusese Nora Aron, zîmbind sardonice. Ca să continue, cam fără chef, dar cu hotărîrea de a-și duce la bun sfîrșit alocuțiunea:

— În urmă cu aproape două luni, la finele anului cu care începuse, sub triste auspicii, al doilea mileniu al epocii creștine, le-am trimis multora dintre amicii mei un *Cioban* de Nicolae Grigorescu (cu, pe umert, palindromicu-i *cojoc*), sub care am adăugat inscripția: *Ciobănaș cu două mii d'oi...* Incropisem și o poezioară, pe care, bineînțeles, o mai țin minte, și care sună după cum urmează: *Nu-mi place cașul/ laptele nu-mi/ place (amașul/ mi-e-n alte lumi)/ însă te rog/ ca un milog/ zvelt ciobănaș/ cu două mii d'oi/ dulce doinaș/ la două mii d'oi/ dă-ne vreo doi/ bulzi moi de caș/ și-un castronaș/ cu lapte de oi/ la sulertăș/ în 2002.*

— Cunoaștem pastorală, dom profesor, grăiră într-un glas Nora și Carmen, căci ne-ați trimis-o, n plie festiv, la amîndouă.

— Amîndurora, le corectă Vasile

— Amîndurora/ amîndurora, dacă așa vreți dumneavoastră, zise Nora, care adaoase: din dragoste de rimă, nu agreez varianta primă... Pofim, m-am și contaminat!

— Oricum, ne-ați dat și nouă, amîndouă, sau, mai corect, amîndurora, adică mie și lui Nora...

— Norei, nu pierdu ocazia Elisav s-o corijeze și pe Carmen.

— Mai înainte să-mi cer scuze, vă aduc aminte că mi-ați pus-o-n *la boite postale*, cum spuneți dumneavoastră.

— Iar mie, zise Nora, sub ștergătorul de picioare. Noroc că nu e un grătar, prin interstițiile căruia ar trece toată mizga întărită de pe tălpi, ci o bucată de mochetă...

— Cu pilozitate bogată și cochetă, se trezi Carmen, ecolalizînd, nu patologic, evident, ci rimic.

— Parerea mea de rău, zise Vasile, e că, vai, n-am pus-o în comerț.

— Ce, întrebară ele, n-ați pus în comerț?

— Felicitarea, zise grav Vasile. M-aș fi ales cu, cel puțin, două mii d'oi. Sau, baremi, cu trei sute d'oi. (A se citi: *trei sute două!*) Or, nepunînd-o la momentul oportun, adică la sfîrșitul trecutului decembrie, sînt ciobanul care le-a pierdut. E vina mea: o vină strict ovină. În rest, adăugă Vasile, melancolic, cu toții fi-vom, în curînd, perdanții a... două mii d'oi!

(Continuarea în numărul următor)

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 19.10

Cu George Onofrei și Anca Baraboi

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Geppetto și fiii

Când am primit prin poștalionul electronic vestea că în 17 martie după-amiaza, în subsolul unei case vechi din cel mai frumos parc timișorean (Piața Plevnei), se vernisează expoziția Atelierul lui Geppetto.

Pictură, foto, desen, am simțit că pur și simplu explodez de bucurie. S-a dovedit că aveam motive, pentru că, și până la 18 h, ziua de 17 martie 2007 fusese bună și frumoasă. Întii și-ntii era primăvară ca-n ște-o-iosif și-n abecedare: cer ca oglinda, grădini înflorite, soare, verdeață, cîrpeală. Apoi era aniversarea prietenei mele Smaranda, căreia i-am urat încă de dimineață să-i fie toată viața ca ziua asta, apoi am vorbit trei ore la Facultatea de Arte, în Mansardă, despre vecinătate, confinii și Banat, apoi, pe la patru, am ieșit în curte să plivesc buruienile și am făcut un buchet de narcise, lalele și zambile, apoi m-am echipat ca de excursie și-am pornit prin parcuri, peste pod, spre Geppetto.

Dacă mai țineți minte, am scris chiar aici, în rubrică, de două ori despre tatăl lui Pinocchio, tîmplarul Geppetto. Și-n ambele dați semnalizam cîtă imaginație și cultură dau în cloct prin urbea timișeană, dacă pină și o firmă de dulgherit a ajuns să-și facă reclama la scirie cu vestitul nume. Nu m-am putut abține să nu cred că Atelierul lui Geppetto se leagă și de ce-am scris eu în „Supliment”. Că, adică, imboldiți de rubricuță, meșterii s-au reprofilat în magazin de jocuri, jucării și bricolaj, cu atît mai mult cu cît adresele erau învecinate. Așa am bănuț că-i unul și același lucru. Nici vorba! Pur și simplu, o coincidență a făcut ca un grup de tineri, majoritatea cu copii, să aibă ideea unui magazin de jucării, dar „altfel”, unde kitschul plăticos, ieftin sau scump, să fie pururi uitat și unde bunici sau străbunici să-și

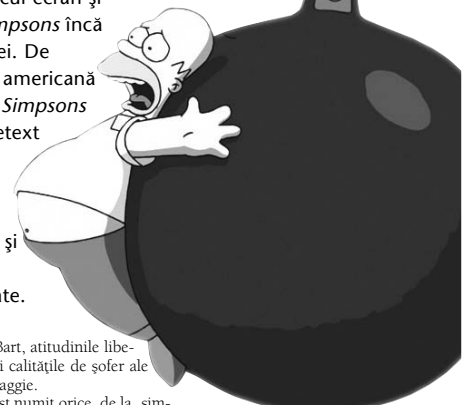
poată regăsi nou-nouțe și viu colorate, cuburile de făcut palate, basmele în bucățele, trenurile, camioanele sau caii de lemn. Șefă peste această veselă împărăție a lui Geppetto de pe Bega e familia Lazău, alcătuită din tata Radu, specialist în ceramică și asistent la chimie, mama Diana, designer, și fetița Aida (7 luni, declanșatorul ideii cu Atelierul). Iar curatorul expoziției care a dat undă verde pentru magazin e o studentă la filosofie, Adriana Pătrașcu.

Ce am putut vedea în subsolul din Plevnei a depășit orice așteptare. În toilul fojgăielii a cam 50 de copii, printre chiote, gingureli, plînsute, vreo 70 de adulți au biruit un scurt vernisaj. Expuneau cot la cot și participau la sărbătoare părinți, bunici și nepoți. Constantin Flondor, de pe vremea cînd avea nouă ani jumate, dar și nepoata Ana-Maria Palade, plus copiii unor tineri plasticieni (Alexandru-Matei Neamțu, Eduard Dusenok, Toma Rosetti), plus artiștii-artiști, Ana Adam, Andrei Rosetti, Dan Gherman, Sorin Scurtulescu, Horia Preja, care, neștiind prea bine cum să se prezinte pe afiș – adulți sau copii –, și-au pus între paranteze un semnul mirării. Așa: (?). Ce să mai adaug? Că atîta bun gust, imaginație, dorință de a face ceva de calitate, aici, în România, m-au umplut de speranță. Am văzut puzderia de copii mici, frumoși, sănătoși, i-am văzut pe părinții lor și pe părinții părinților lor, într-o bucurie devălmășită, am văzut zecile de picturi, acuarele, fotografiile minunate, am văzut puzderia de jucării ca-n vis, am văzut cum învîrt un carusel și cum îmi prind nasul într-o clamă de lemn cu buburuză, am văzut parcul și clădirile vechi, îngrijite, din jur. Cu alte cuvinte, aproape 1000 de m² de rai pe pămînt. Asta am văzut.

Simpsons, familia care îndrăznește să fie urîță

„Un serial cult încă din 1987” s-ar spune, dacă Familia Simpsons ar fi bere.

Cumva, după 20 de ani de prezență pe micul ecran și aproape 400 de episoade difuzate, *The Simpsons* încă ne lasă să găsim ceva nou de spus despre ei. De exemplu, faptul că cea mai celebră familie americană va debuta în curînd pe marile ecrane. *The Simpsons* sînt un fenomen, o satiră, un mișto, un pretext pentru ore de matematică, un subiect de analiză a influenței televiziunii, o serie de infamii religioase fără sfîrșit, un „standard moral”, „o pleavă etică”. Și mai reprezintă și singurul serial de desene animate care l-a depășit pînă și pe *Scooby-Doo* în longevitate.

COOLTURISME

Mădălina COCEA

școala ale lui Bart, atitudinile liberale ale Lisei și calitățile de sofer ale bebelușului Maggie.

Și în anul 2007 continuă să se vorbească despre *The Simpsons*. În urmă cu mai puțin de o lună, 18 orașe cu numele Springfield din America au fost invitate să intre în competiția pentru găzduirea premierei filmului de lungmetraj care va rula în cinematografe din 27 iulie.

Springfield este unul din cele mai cunoscute simboluri ale serialului *The Simpsons*, caricatură a orașului tipic american, cu echipă de baseball, centru, ghetou, două școli primare, pistă de bowling, tavernă, o biserică aproximativ-protestantă și, bineînțeles, nelpisita fabrică nucleară. Ca orice altceva din serial, Springfield rîde în fiecare săptămînă de viața adevăratelor orașe americane.

Homer, simbolul normalității

Instituțiile americane, ipocrizia din sistemul educațional, structurile politice americane, starurile scenei, cusururile capitalismului – toate acestea își găsesc nașul undeva între activitatea de la fabrica nucleară a capului familiei, viața de casnică a mamei, pedepsele de la

Homer a fost numit orice, de la „simbolul normalității masculine” la „persoanificarea bărbatului hagiofobic”. Într-un studiu științific despre serial din perspectiva „criticii asupra societății de consum”, Homer este văzut ca un personaj care aduce la suprafață „contradicțiile clasei de mijloc”. Marge pune sub reflector „problemele femeilor casnice moderne, este uneori plictisită de activitatea sa și frustrată din cauza lipsei de atenție a lui Homer”. Personajul lui Bart, mereu pus pe șotii cît se poate de nesimțite, intruchipează eșecurile sistemului public de învățămînt – de unde și celebrele tricouri „Ratat – și sînt mîndru de asta!”. Lisa Simpson, un personaj liberal, extrem de critic și de rațional, este de obicei ignorată.

Al Shamhoon, varianta fără bere

Și atunci cum ar suna *The Simpsons* în arabă? În primul rînd, în varianta difuzată în Egipt, familia se numește *Al Shamhoon*, Homer se numește Omar, iar Bart a devenit Badr. Mai dificil este să îți mîchipezi pe capul familiei degustînd un delicios suc acidulat după o zi grea la serviciu și mîncînd cîrnați egipteni din carne de vită în loc de hotdog. O altă problemă o reprezintă gumele, cu referințe la elementele de popcultură ameri-

cană, greu accesibile pînă și unui public educat și avizat: în mod obișnuit, în 20 de minute, un episod din *The Simpsons* face referire la vreo 6-7 filme sau emisiuni TV americane. Fani americani au un întreg forum care despică în patru toate subtilitățile, referințele și curiozitățile fiecărui episod. „Este pur și simplu dureros. Tipul care îl joacă pe Homer este unul dintre cele mai neamuzante personaje pe care mi-a fost dat să le văd vreodată”, remarca un profesor egiptean pe pagina lui de Internet.

Pe continentul american însă, serialul este atît de îndrăgît și de copii, și de publicul elevat, încît a ajuns să fie folosit inclusiv pentru predarea matematicii numerelor iraționale în școli („Două eleve din Springfield sar coarda în timp ce recită zecimala lui Pi. Se vor opri vreodată?”) sau pentru analiza unor lucrări științifice despre modelul serviciilor de sănătate („O analiză a serviciilor medicale oferite familiei Homer J. Simpson” – „Jurnalul Asociației Medicilor Canadieni”, 1998). Filmul *The Simpsons* va apărea pe marile ecrane vara aceasta. Vorba trairului: „În timpuri în care animația generată de calculator ne arată lumi de o frumusețe nemărginită, UN film îndrăznește să fie urit. *The Simpsons* – Filmul. În 2D”

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » O BÎRFĂ

BOBO

Tu fato, ai auzit ultima știre din showbiz, tu? S-a spart trupa Da... Da, tu... Da, am zis da... Da, DA!... Ce proastă ești, știu că nu m-ai întrebat nimic, da' eu nu răspundeam la întrebarea ta, ci ziceam de trupa Da, că s-a spart... Of, ce toantă ești, ce mă enervezi. Tre să-ți iei neapă-

rat alt telefon, că la asta nu ne înțelegem. A apărut un model nou acum, cu clăpiță, foarte dragălaș... Da e negru, fato. Eu mai stau un pic s-apară și cu roz... Roz. Of, te aud prost. Nu e nimeni prost, te aud prost. Leși afară din hărmălaia aia. Așa. Da. Am auzit. Exact de ei ziceam, că s-au destrămat... Da' eu știam de mult că n-o să mai țină mult. E la modă acum să spargi trupe și să te

lansezi solo. Trupa te trage în joțe, fato. Nu poți să suporti toate fițele unora. Da mie îmi plăcea mult de solistul ăla care stătea în dreapta, care avea și motor. Ce tare a fost atunci cînd a căzut... Da, fato, a fost super cool... E păcat că s-au rupt... Nu și-a rupt nimic, am zis că e păcat că s-au rupt. De trupă vorbeam, ce proastă ești... Da, e foarte proastă rețeaua. Tu, te-ai uitat la meci?... Păcat, a fost super

tare. Să vezi cum trăgeau toți de tricoul lui Mutu, cre că era un tricou de super firmă, că toți erau invidioși și încercau să i-l rupă... Îi stătea și bine. Arăta super tare. O să caut și eu, să-i iau lu Tase unul. Nu mai știu ce mărime are. La Mutu parcă 10 scria pe spate... sau aia era firma... Da Tase sigur e mai mare. A, apropo, dragă, pleacă în weekend la Constanța... Se face o organizație mare a

maneliștilor, pe județe, o să-i zică Treaba Noastră, și o să fie ca în filmul ăla care nu mi-a plăcut mie cînd au tăiat capul săracului cal și i l-au pus în pat lu unu... Așa, tu, Nașul. Ba nu, tu, încerci să mă prostesti. Nașul, nu Nasul. Hi hi hi... Da, tu, cu ăla, cum îi zice, Moraru, de la B1... Hi hi hi. Ce tare ești... Da ăla nu e mafiot, doar joacă un rol, la televizor. Ce, cînd m-au îmbrăcat pe mine mireasă la

prezentarea aia de modă de la Iași, ce, eram mireasă pe bune? Era așa, ca un fel de teatru... Nici măcar nu eram cu Tase atunci... Da, tu, o să fiu soție de mafiot, ce tare. Îl fac ceva important peste Dobrogea. Hai, te pup, că-l văd. A ieșit din bancomat. Să mă suni tu de-acuma... Peste vreo 2 ceasuri, tu, că mergem la un teatru în seara asta și o să mă plictisesc sigur. Mai vorbim. Hai pa, pa...

Norman Manea a primit Ordinul „Meritul Cultural” în prezența lui Philip Roth și Orhan Pamuk

De la stînga la dreapta: Philip Roth, Norman Manea, Robert Silvers, Orhan Pamuk, Corina Șuteu, Mihnea Moțoc © Foto: Florin Tolas

Continuare din pagina 1

Cel care a înmănat distincția autorului *Întoarcerii huliganului* a fost ambasadorul României la ONU, Mihnea Moțoc. Co-organizator al serii a fost Institutul Cultural Român din New York, condus de Corina Șuteu. La ceremonie au fost prezenți, de asemenea, Consulul general al României la New York, Pietro Pa-

von, și criticul de film Petre Rado. Atît Roth, cît și Pamuk au declarat că sînt oricînd gata să îl însoțească pe Norman Manea într-o vizită în România.

„Suplimentul de cultură” vă oferă declarații în exclusivitate ale lui Norman Manea, Philip Roth și Orhan Pamuk, obținute de Corina Șuteu și Oana Radu (director adjunct al ICR New York).

Philip Roth și Orhan Pamuk au fost întrebați: „Care credeți că sînt lucrurile pe care le aveți în comun? Există o complicitate care vă aduce împreună?”

Philip Roth:

„Cred că cel mai important lucru pe care îl avem în comun este literatura. Cînd l-am întîlnit pe Norman pentru prima oară în 1988, la New York, abia ajunsese aici și am știut din prima clipă că mă aflam în prezența unui om de esență literară... În ciuda faptului că nu vorbea perfect englezește la vremea aceea, am putut comunica și ne-am dat seama că aveam amîndoi multe lecturi comune. Citisem multe cărți din literatura europeană și am vorbit despre acestea. Apoi, el este o figură blindă, are o înțelepciune a sa. E un om de o inteligență profundă, iar una dintre cele mai mari realizări ale lui Norman o reprezintă felul în care a ajuns să înțeleagă stilul de viață american, lucru rar pentru o persoană care ajunge aici la o vîrstă atît de înaintată și a cărei investiție a fost atît de puternică în propria țară – în limba sa natală, în literatura sa. A înțeles foarte repede natura multora dintre politicile americane, a vieții culturale și chiar natura americanilor înșiși. Astfel că am avut multe de vorbit. Și, bineînțeles, i-am ascultat poveștile. Biografia sa este una interesantă, plină de întîmplări neplăcute, iar felul în care le povestește le face și mai interesante. Apoi am început să-l citesc. *Despre Clovni: Dictatorul și Artistul* este o carte minunată de esuri care m-a impresionat mult. Eseurile acelea despre Ceașescu, despre viața sub acel tip de regim totalitar; este atît de lucid, furia lui mi-a provocat inteligența, dar această furie se simte. Este, în opinia mea, un om de mare integritate și, în felul lui discret, un om de mare curaj și erudiție.

Orhan Pamuk

„Îl admir pe Norman pentru scriitura sa, pentru prietenia de care a dat dovadă, am ținut împreună un curs la Bard College. Îmi plac integritatea sa, unicitatea cauzei sale, atașamentul pentru cultura sa, pentru povestea sa, pentru locurile natale, pentru explicabila sa furie și pentru critica radicală pe care o practică. Îmi place faptul că se simte în continuare ca aparținînd țării sale – deși cîteodată este furios, pune problemele într-un mod radical și se vede că asta îl consumă – și că își poartă țara cu durere. Îl împărtășesc relația de ură și iubire cu trecutul său, cu România, cu literatura, cu tot ceea ce i s-a întîmplat. Uneori ne uităm unul la altul și ne spunem: „România”, zic eu; „Turcia”, e replica lui. Asta îmi place: că ne privim și ne înțelegem. Îmi place Norman ca om și mi place ca scriitor. Sînt foarte fericit că i s-a oferit acest titlu și că România prețuiește talentul și opera prolifică ale unuia dintre cei mai buni fii ai săi. Sper ca și eu să mă bucur de aceeași apreciere din partea Turciei în viitor.”

NORMAN MANEA:
„Drumul către acest eveniment a fost lung și contorsionat... Am avut parte deja, în luna mea viață, de celebrări speciale, dar aceasta își are propria greutate și importanță. Mi-am început existența în România, acolo am descoperit prietenia și iubirea, acolo am descoperit literatura și am văzut prima oară marea. Mormintele familiei sînt acolo, limba mea interioară și limba scrisului meu este româna, Cella s-a născut la București. Presupun că înțelegeți de ce sînt aici astăzi seară”.

(Din cuvîntul rostit în cadrul ceremoniei.)

Norman Manea este cel mai tradus scriitor din literatura română contemporană, cărțile sale fiind publicate în peste 15 limbi. În 2005, *Întoarcerea huliganului* a fost desemnată cea mai bună carte străină în Spania de către cotidianul „La Vanguardia”, iar în Franța a fost recompensat cu Premiul Médicis étranger pe 2006 pentru același volum.

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Cîinele lui Mozart și pisica lui Cortázar

Legenda cînelui lui Mozart o știe toată lumea: jivina cu pricina ar fi stat trei zile la și pe mormîntul lui Mozart, urlînd a pustiu și a dezolare în onoarea stăpînului său.

Nici măcar nu îl chema Amadeus sau Wolfil Dar despre pisica lui Julio Cortázar se știe mult prea puțin sau aproape nimic. Așa că îi voi spune eu povestea acum.

Cortázar a găsit pisica respectivă, o maidaneză, pe străzile Parisului, rătăcind el noaptea prin baruri de unul singur. În ultima perioadă de viață, Cortázar era depresiv și incompatibil cu restul lumii. Moartea celei de-a doua soții, Carol Dunlop, îl izolase în mod previzibil atît de oameni, cît și de sine. Doar cu pisica Flanelle mai stătea la povești. Această jivină se numea într-adevăr Flanelle, dar mai avea un nume de taină, anume Maga, precum tulburătorul personaj feminin din romanul *Rayuela* (*Șotron*). Din cîte se zvonește, pisica Maga (prefer acest al doilea nume al ei) era psihopompă, ceea ce nu era puțin lucru, drept care Cortázar încerca prin intermediul ei să intre în contact cu duhul lui Carol Dunlop. Cum anume, nimeni nu știe! La moartea lui Cortázar, pisica Maga a dat într-adevăr tîrcoale mormîntului, dar nu a procedat asemeni cînelui lui Mozart, adică nu a devenit fățiș vizibilă și nici

» Din cîte se zvonește, pisica Maga (prefer acest al doilea nume al ei) era psihopompă.

nu a mirolăit. Pur și simplu a stat prin preajmă, apoi a rupt-o la sănătoasa, printre alte lespezi de morminte. Cei care au fost la înmormîntarea lui Cortázar au mărturisit mai tîrziu că pisica a mai fost zărită din cînd în cînd pe Pont de Arts și pe Boul' Saint Mich', două din locurile preferate ale stăpînului său.

În ce mă privește am avut, la rîndu-mi, o experiență aparte cu pisica Maga, pe care am întîlnit-o la Buenos Aires, într-o librărie uriașă, cu mai multe etaje, unde se găsea și o expoziție de fotografii în memoria lui Julio Cortázar. Întîr-ună din fotografiile, scriitorul era în brațe cu pisica Maga, iar aceasta părea chiar că iese din imagine. M-am apropiat de poza cu pricina, ca să fiu fotografiată alături de cele două celebrități, scriitorul și pisica lui, și atunci, brusc, am simțit cum una din labele jivinei îmi atinge obrazul, aproape pleznindu-mă, chiar dacă nu și zgîrindu-mă. Jur.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncți: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Mădălina Cocca, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Cristi Neagoe, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu. Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. Muzică: Victor Eskenasy.

Dumitru Ungureanu, Răzvan Tuța. Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov. Arte vizuale: Matei Bejenaru. Carticatură: Lucian Amarii (Jup). Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ediția de Iași: Andreea Archip

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Cîitorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului ». „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri Newsin » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Onirologia pentru mine

Există puține momente în viață când îți se pare că ceva (sau cineva) a fost anume făcut pentru tine și numai pentru tine. De obicei, decența ne împiedică să credem asemenea grozăvii și ne ține cu picioarele pe pământ. Asta numai de obicei, căci uneori o credință foarte puternică poate învinge autocenzura. De exemplu, filmul *La Science des rêves* a fost scris, sint sigură de asta, special pentru mine și pentru prietenele mele, pe care nu le-ar lăsa inima niciodată să nu salveze din raftul unui supermarket o oală din lână și porțelan, cu urechea ciobită, sau un iepure de pluș cu un picior smuls (mă întreb: cine poate comite, totuși, asemenea barbarii?). Oaia și iepurele ar ajunge, dacă n-ar fi luați la timp acasă, drept în gunoi. Să reluăm firul, că ne-am cam incurcat. Michel Gondry s-a trezit într-o dimineață și a exclamat: „Știu! Trebuie să fac un film special pentru Luiza și prietenele ei”. Și a regizat *La Science des rêves*, cu tot cu Gael García Bernal în el.

În primul rând, filmul asta îmi oferă o scuză firească pentru faptul că-mi place atât de mult să dorm: normal, îmi place să visez! Dar nu merg atât de departe ca Stéphane, personajul principal, care deschide ușa în vis și dă nas în nas cu vecina lui, în realitate. Și nici n-am din păcate, un studio unde să arăt cum se poate face o fiertură de vis, în ce fel de oală, și cu ce fel de ingrediente. Dar am visat și eu că zburam deasupra orașului ca și cum aș fi înnotat, și-am mai visat întotdeauna că cineva o să aibă curajul să facă un film despre visele lui. Filmul are secvențe de poem vizual, cu nori de vată care plutesc sub tavan dacă ni-merești la pian nota potrivită, cu un pian care cade pe scări și ajunge în stradă (Gondry a mai folosit imaginile astea și în videoclipuri, dar chiar nu contează), cu un căluț mecanic care galopează prin pădure și urmărit de gangsteri printr-un oraș de carton. Gondry s-a gândit cu siguranță la mine, pentru că Stéphane adoarme cu picioarele într-un frigider de voie și visează că merge cu iubita la ski, iar eu, după ce-am văzut filmul, deși n-am făcut aceeași nebulie, totuși am răcit. Cu asta sigur v-am convins – e filmul meu și sint în stare să provoc pe oricine la duel, doar ca să-l apăr.

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 121

Actori ai spiritului

De această dată vă recomand „o descoperire” care, e drept, nu-mi aparține în totalitate: cartea lui Attila Bartis, scriitor contemporan, de „generație tânără”, să-i spunem (are 39 de ani). *Tihna* e un roman răvășitor, cu imagini de-o plasticitate care trădează deplină siguranță artistică, publicat în 2001 și tradus în românește în 2006, la Editura Paralela 45, în colecția „Ficțiune fără frontiere” inițiată de Gheorghe Crăciun.

Ana-Maria Onisei

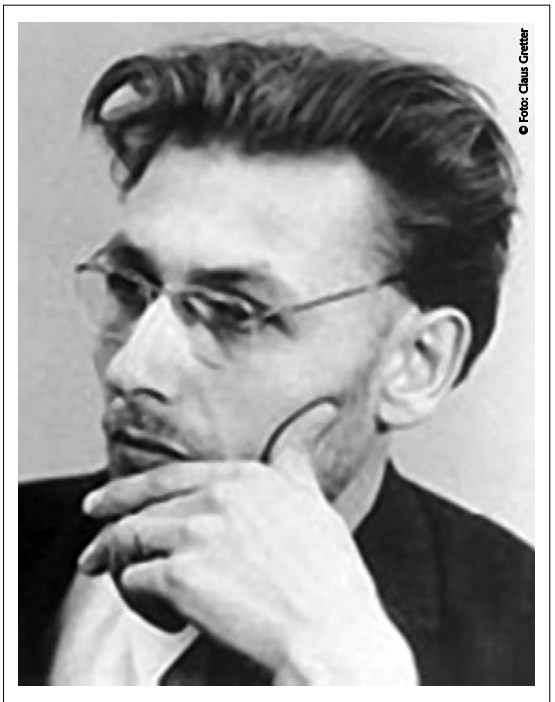
Specială și proaspătă, *Tihna* îmbină nebunia jocului actoricesc cu aceea a rolurilor pe care stătem nevoiți să ni le asumăm în realitate. Nu trebuie exclus faptul că, e adevărat – reactualizând în lumină „lumea ca un teatru” a lui Shakespeare –, nu mulți dintre noi stătem actori pe bune, dar majoritatea stătem actori ai propriilor vieți, chiar dacă uneori avem dificultăți în a ne asuma sau chiar înțelege rolurile. Ne îmbrăcăm costumele în obscurul cabinelor și, apoi, pășim, strălucind, pe scenă. Cam asta spune și Bartis în romanul său, dar o face într-un fel aparte.

Personajele sint mama-actriță și fiul actor-scriitor

De ce aparte?, vă veți întreba. Pentru că el suprapune, prin povești, o realitate celeilalte realități, cu mijloacele unui esthet impecabil. Personajele principale din carte sint mama, o actriță trecută de vîrsta strălucirii scenice, și fiul, un actor-scriitor care își permite să împrumute elemente din propriile-i ficțiuni, pentru a-și nuanța și ușura trăirea autentică. Rolurile sint absurde, ironice, căci, deși mama este cea care ține

îngroapă de viu fiul, fiul este cel care nu se poate desprinde de ea, chiar dacă asta înseamnă să-și înghită propria viață. În același timp, un personaj-fantomă, sora Judit, cea care cîntă cu măiestrie la vioară, dar care nu există faptic, ci doar în scrisorile inventate de către fiu și destinate confortului psihic al mamei.

Dublă de imagini noir sau de secvențe decupate perfect din vacarmul cotidian al orașelor sărace, povestea lui Attila Bartis include secătuirea spirituală generată de comunism și încercările unei revoluții, interioare, repere ale unei realități față de care nu ai cum să rămii indiferent. Cum nu poți rămîne indiferent nici față de... stilul lui Bartis, care îmbină, cu meșteșug și nebulie, vocea unui povestitor cu cea a unui „gînditor” matur și a unui creator de imagini care mustesc de semnificație.

© Foto: Clau Grettler

» „Asta îmi pică bine, a spus Cleopatra, apoi s-a întors pentru ca Antoniu să-i șteargă și pecele lipite de pielea obrazului, de lacrimile autentice care-i șiroiau peste machiaj, de artera care-i zvîcnea de-a lungul gîtului grațios, să-i poată calma cu prosopul umed gîfiiiala sinilor garnisiți cu rubine din sticlă. Nu plînge, mamă, o ruga Antoniu, mîngîind cu prosopul adîncitura de pe pîntec, care pornea de sub coșul pieptului, ajungînd pînă jos, la cordonul aurit de sub ombilic.” – Attila Bartis, *Tihna*

Leipziger Buchmesse (II)

Am uitat să vă spun data trecută: nu-mi puteam închipui că, dacă la noi e cald, în Germania poate să fie frig. Entuziasmat de primăvara românească, m-am dus la Leipzig doar cu cămăși, tricouri și un sacou. Cînd am ajuns acolo burnița. Apoi a fulguit. Apoi a nins ca-n povești. Ca-n alea de groază. O fi fost de la nemți care – zic unii – sint mai reci de felul lor. Sigur au făcut ei ceva ca să ningă, ca să-mi poată vinde mie o geacă de iarnă, pe vremea cînd la noi s-au trecut de mult ghoceii.

Despre orașul Leipzig, ce să vă zic? Pentru că hala

în care s-a ținut tîrgul era undeva pe un cîmp la douăzeci de minute de mers cu tramvaiul, iar hotelul nostru doar de două ori, pe fugă. Dar l-am cam văzut tot. În cîteva ore, îl bați la pas molcom. Mi s-a părut un fel de Vaslui al Germaniei. Da, există o gară uriașă, cîteva clădiri frumușele, străzi largi etc., dar noaptea e mai prost luminat decît un cartier mîrginaș al Iașului. A fost singurul oraș din Vest în care nu m-am simțit în siguranță pe stradă. În centru, într-o stație de tramvai, vreo patru adolescenți arieni beți mangă, cu beri-

le în mînă, făceau semne iritate înspre mine și Dan Lungu, stîrniți probabil de faptul că vorbeam o limbă străină. Ne-au urmat în tramvaiul aproape gol, s-au așezat ostentativ pe locurile din spatele nostru chiuind, rigîind, cu risete de hienă.

Pe de altă parte, locul de desfășurare a tîrgului arăta splendid, cumva ca o stație orbitală formată dintr-un ansamblu de hale conectate între ele cu tuburi de transfer desprinse parcă din filmele science-fiction. Un spațiu foarte plăcut, care însă nu te face să simți deloc un alien. O mare de oameni, alta de cărți – totul într-o mișcare

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

browniană. Numai în prima zi au fost peste douăzeci de mii de vizitatori și, din cîte am înțeles, prezența publicului de anul acesta a fost sub cea de anul trecut.

Într-un colț de mare, mai aproape de mal, era și standul României. Cu toate acestea, spre surprinderea mea, n-am dus lipsă de vizitatori, mai toți avînd cîte ceva de întrebare – emigranți români cu dor de casă, germani iubitori de carte, editori, traducători, jurnaliști, impresari, ba chiar și Georg Boomgaarden, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe din Ger-

mania, care a stat de vorbă cu noi mai bine de un sfert de oră și ne-a spus că a venit în tîrg special pentru România.

Impresia mea a rămas că România ar avea ce să arate în lume, dar – meteahnă veche – nu știe cum sau nu vrea să o facă. Dau doar un exemplu: în anul în care Sibiu e capitala culturală a Europei, ministerul nostru n-a trimis nici măcar un pliant alb-negru despre acest oraș.

Aș spune eu mai multe, dar mi-e că mă/ vă energizez degeaba.